

Maš tednik

kulturno - politično glasilo

Körner

svetovnih in domačih dogodkov

3. leto / številka 39

V Celovcu, dne 26. septembra 1951

Cena 70 grošev

Državni prezident na Koroškem

Minulo nedeljo in ponedeljek je bil na Koroškem državni prezident, g. dr. h. c. Th. Körner.

Prvi svečani sprejem predsednika je bil v veliki dvorani deželnega dvorca v Celovcu, kjer sta državna predsednika ob prisotnosti zastopnikov kulturnega, gospodarskega in političnega življenja na Koroškem pozdravila g. poslanec Sereinig kot predsednik koroškega deželnega zbora in g. Ferdinand Wedenig kot deželni glavar. Tega sprejema so se udeležili tudi zastopniki slovenskih organizacij.

V svojem odgovoru je g. državni predsednik naglasil tudi važnost dobrega sožitja med obema narodoma na Koroškem in to na osnovi popolne enakopravnosti obeh.

Tekom nedelje je nato g. predsednik obiskal še Beljak, Podklošter in Bleiberg, Bistrice ob Dravi in Trg.

Okoli tega potovanja bi predvsem opozorili na izjavo podkloštarskega župana Bürgerja, da je že skrajni čas, da se odpravi dvojezična šola. Verjetno se gospod župan niti ne zaveda, da je ravno v Podkloštru izvedba šolske odredbe zelo pomanjkljiva. V ostale pa pripominjamo, da se je gospod župan priselil z Dunaja in se sam problemov ob jezikovni in državni meji ne zaveda.

V ponedeljek je g. državni predsednik sprejel zastopnike vseh slovenskih organizacij v posebni skupni avdienci v hotelu Carinthia v Celovcu.

Delegacija je predložila g. predsedniku posebno spomenico, katero objavljamo na drugem mestu.

G. prezident je delegaciji zagotovil popolno enakopravnost, v ostalem pa je pozval g. deželnega glavarja Wedeniga, ki je bil istotako prisoten, da posveti temu važnemu vprašanju vso svojo pozornost. Gospod deželni glavar je nato obrazložil prezidentu položaj in smisel dvojezične šole in težave, katere se sedaj pripravljajo temu vprašanju z gotove strani v deželi.

S strani delegacije smo prezidenta izrecno opozorili na težavo, ki obstoja v tem, da v državi ni pristojnega mesta, ker odklanja tako dunajska vlada kakor tudi koroška vlada pristojnost in odgovornost v tem vprašanju, da pa slovenskih vlog sploh ne rešujejo. Slovenci smo naglasili, da smo se v tej zadevi obrnili že pred letom na pokojnega prezidenta Rennerja, kjer smo dobili zagotovilo, da je tak položaj znak brezpravnosti. G. prezident se je nato obrnil na g. deželnega glavarja z vprašanjem, če je v pogledu komisije že kaj podvzel. G. deželni glavar je poskusil pojasniti, da bi tega pri sedanjem sestavu deželni zbor ne sprejel. S slovenske strani smo opozorili, da je seve vsako manjšinsko vprašanje nerešljivo, dokler se večina sklicuje le na številke, ki jih kot večinski narod umevno ima na svoji strani. Za reševanje manjšinskih vprašanj je treba visoke politične morale na strani večinskega naroda. Ta se namreč ne bi smel zavedati le svojega števila in svoje moči, marveč tudi svojih dolžnosti do drugorodnih delov prebivalstva.

S slovenske strani se je z vso odločnostjo odklonilo tolmačenja v „Neue Zeit“, da pomeni slovenska zahteva po srednji šoli in kmetijski šoli nacionalni šovinizem. Danes imajo domala že vsi kolonialni narodi svoje srednje šole, le koroški Slovenci nimamo možnosti, da bi svoje otroke izobrazili v materinskem jeziku.

Slovenci smo pripravljani sograditi in pomagati reševati vsakovrstne probleme v deželi, upravičeno pa pričakujemo, da tudi država izpolni svoje obveznosti do slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Tekom ponedeljka je g. prezident obiskal še vzhodni del dežele in se ustavil v

Gospod zvezni prezident!

V imenu koroških Slovencev in njihovih organizacij Vas pozdravljamo v naši deželi, v kateri živita že nad tisoč let dva naroda drug poleg drugega.

Naše prebivalstvo bi bilo želelo, da Vam med Vašo vožnjo v vseh krajih južnega predela dežele predložijo svoje težnje. Z ozirom na preobremenitev gospoda zveznega prezidenta in vsled izkušenj, da žal na Koroškem nestrpni elementi prav take prilžnosti zlorabijo za napade in nacionalno ščuvanje, smo se odločili, da pozdravimo gospoda zveznega prezidenta samo v Celovcu.

Ob tej priložnosti si dovoljujemo, da Vas, velespoštovani gospod zvezni prezident, opozorimo na dane razmere v deželi, ki nasprotujejo enakopravnosti vseh državljanov, kakor je zasidrana v mednarodnih pogodbah in v avstrijski zvezni ustavi.

Čeprav se mnogokrat poudarja spoštovanje zajamčenih pravic naše narodnostne skupine, so ostale naše upravičene zahteve po ustanovitvi slovenske gimnazije, po odgovarjajoči ustanovi za vzgojo učiteljev na dvojezičnih šolah ter po kmetijski šoli do danes neizpolnjene. Neodgovorni krogi so v zadnjem času na delu, da bi preprečili celo z zakonom zasidrani malenkostni pouk slovenskega jezika na dvojezičnih šolah.

Nadalje opozarjamo, da slovenščine, čeprav je drugi deželni jezik, nikjer v javni upravi ne upoštevajo. Prav tako niso Slovenci primerno zastopani v javnih uradih.

Nadaljna težka krivica je trajno očitno zapostavljanje pretežno po Slovencih naseljenega južnega dela dežele pri gospodarskih ukrepih in podporah. Posledica tega je, da predvsem naše kmečko prebivalstvo, ki sestoji večji del iz malih kmetov, ne more dohajati gospodarskega razvoja.

Smatramo za svojo dolžnost, da gospoda zveznega prezidenta izrecno opozorimo na vse te nepovoljne razmere, ker vemo, da bodo drugi poskušali prikazati te razmere gospodu zveznemu prezidentu v nasprotni luči.

Gospod zvezni prezident! Mi zahtevamo samo enakopravnost in spoštovanje naše narodne samobitnosti. Uresničitev teh načel bo ustvarila in pospeševala mirno sožitje obeh narodov v deželi.

V tem smislu pozdravljamo Slovenci najvišjega predstavnika države v naši domovini.

Pogajanja o Nemčiji

Na konferenci treh zunanjih ministrov zapadnih velesil (Združene države, Velika Britanija in Francija) je bil važen predvsem sklep, da uredijo zapadne velesile razmerje z Nemčijo tudi brez Sovjetske zveze.

V smislu tega sklepa so se že začeli razgovori med zastopniki zapadno-nemške vlade in tremi visokimi komisarji zapadnih sil v Zapadni Nemčiji. Verjetno bodo ti razgovori precej dolgotrajni in ni pričakovati, da bi bili zaključeni mnogo pred novim letom.

V zvezi s temi razgovori je tudi povabilo Nemčiji, da pristopi kot enakovreden član v skupino držav, ki sodelujejo pri pripravah za obrambo Zapadne Evrope.

Ni še gotovo, kako bo vse to vplivalo na stališče Sovjetske zveze. Po nekaterih vesteh bodo vzhodno-nemški politiki gotovo najprej še nadaljevali s predlogi o volitvah v vsej Nemčiji. Ker pa ta predlog skoraj gotovo ne bo imel uspeha, govorijo politiki že o konferenci štirih velesil, ki naj bi bila v Berlinu in katere naj bi se — te vesti pa moramo sprejeti z nekim nezaupanjem — udeležil tudi Stalin sam.

Nova pogajanja o miru

Dne 23. septembra so se sestali v Kaesongu v Severni Koreji točno po enomesečnem presledku spet zastopniki čet Združenih narodov in pa zastopniki komunističnih čet zaradi obnovitve pogajanj o premirju. Ta pogajanja so bila prekinjena dne 23. avgusta.

Pri teh ponovnih razgovorih so zavezniški zastopniki izjavili, da ne morejo smatrati Kaesong-a kot primeren kraj za pogajanja, ker so v okolici tega mesta oddelki partizanskih čet, ki morejo vsak čas napasti in motiti pogajanja. Zato so predlagali zastopniki Združenih narodov za kraj pogajanj dansko bolniško ladjo „Jütlandia“, kakor so to predlagali že takoj pred začetkom prvih pogajanj. Takrat pa so komunistični zastopniki ta predlog odbili in so predlagali za kraj pogajanj severnokorejsko mesto Kaesong.

Alcide de Gasperi v Ameriki

Italijanski ministrski predsednik se mu-di že dalje časa v Severni Ameriki. Najprej se je udeležil konference Atlantske

Velikovcu. Tam so ga obiskali najvnetejši borci proti dvojezični šoli. Saj njihova imena poznamo že zadosti in se pri vsaki priliki ponavljajo. So to po veliki večini tisti ljudje, ki so leta 1941 hoteli zbrisati s koroške zemlje vsako sled slovenstva. Tedaj seve niso spraševali za „Elternrecht“ in niso govorili o nasilju. Leta prej pa so pisali in govorili o iredenti na slovenski strani, sami pa so načrtno rušili državo.

zveze v kanadskem glavnem mestu, v Ottawi. Že tam je govoril predvsem o spremembi italijanske mirovne pogodbe in o vrnitvi Trsta Italiji.

Iz Ottawe je odpotoval italijanski ministrski predsednik v Washington, kjer se je razgovarjal s predsednikom Trumanom in z ameriškim zunanjim ministrom Achesonom. Nato je govoril še pred obema zbornicama ameriškega kongresa. Tudi tu je italijanski ministrski predsednik poudarjal nujnost spremembe italijanske mirovne pogodbe ter je ponovno zahteval, da zavezniški izpolnijo dano obljubo o vrnitvi Trsta Italiji.

Otroški vozički
in otroške postelje
v veliki izbiri in poceni
Grüner
Celovec - Klagenfurt, Burggasse

KRATKE VESTI

Na Koroškem so se odločili mesarji, da bodo spet kupovali živino po maksimalno določenih cenah in bodo tudi prodajali meso po maksimalno določenih cenah. — Medtem ko prvi sklep izvajajo, pa so pri drugem sklepu bolj popustljivi, ker prodajajo meso tudi preko maksimalnih cen. — K opustitvi stavke je mesarje med drugim verjetno tudi prisilil sklep celovških mestnih uslužbencev, da bodo sami v lastni režiji nakupovali in klali živino.

V nedeljo, dne 7. oktobra bo vpeljan na vseh železniških in avtobusnih progah v Avstriji zimski vozni red.

Skupina jugoslovanskih častnikarjev je na povabilo avstrijske zvezne vlade prispela te dni na 14-dnevni obisk v Avstrijo. Pri svojem obisku na Koroškem bodo obiskali tudi dvojezične šole, kjer se bodo mogli prepričati o resnici trditve, da „je na teh šolah vse v najlepšem redu in da vsi učitelji točno izvajajo določila uredbe o pouku na dvojezičnih šolah“.

V Celovcu bo dne 28. septembra zasedanje glavne skupščine koroške delavske zbornice. Na dnevnem redu je poročilo predsedstva o delu zbornice in odobritev proračuna za prihodnje leto.

Od 24. do 28. septembra se mudi v Londonu avstrijski notranji minister Oskar Helmer. Razgovarjal se je z britanskim notranjim ministrom.

Od potnikov, ki so prispeli iz Češkoslovaške na Bavarsko z brzovlakom, ki ni imel za prehod dovoljenja, je ostalo v Nemčiji v ameriškem območju 31 potnikov in vlakospremnih osebje kot politični begunci. Vrnilo pa se je 77 potnikov in ko so prispeli na češko obmejno postajo, so jih tam aretirali.

V nedeljo je bilo v Avstraliji glasovanje o tem, ali ima vlada pravico prepovedati komunistično stranko ali pa smejo o tem vladnem sklepu odločiti končno posamezne vlade zveznih avstralskih držav. Pri glasovanju je ostala vlada v manjšini in smejo posamezne pokrajinske vlade odločiti o prepovedi komunistične stranke na svojem ozemlju.

Na Finskem so sestavili novo vlado iz štirih strank. V novi vladi so zastopani socialdemokrati, agrarci, švedska ljudska stranka in pa stranka neodvisnih.

Češkoslovaška vlada je prepovedala vse avtomate v kavarnah in javnih lokalih, ker z njimi lastniki zaslužijo denar ne da bi delali.

Prejšnji petek je iztiril pri Northamptonu na Angleškem ekspresni vlak. Lokomotiva in deset vagonov je pri tem zdrknilo preko deset metrov visokega nasipa in dva voza sta bila popolnoma zdrobljena. Okrog 20 oseb je bilo mrtvih, nad 50 pa težje ranjenih.

V bližini mesta Brabacena v Argentini je zavozil osebni vlak v tovorni vlak. Pri nesreči je bilo 11 potnikov mrtvih, nad 90 pa težje ranjenih.

Nesreča ob zaježitvi

V gorovju Reiseck-Kreuzeck gradijo Dravske elektrarne velike zaježitve, iz katerih bodo pozneje črpale silo za pogon turbin. V jezeru je vsled deževja zadnjih dni silno narastla voda, ki je iz doslej še nepojasnjenega razloga prodrla v odtokni predor, v katerem so bili zaposleni štirje delavci. Te je vodovje zajelo in so bili takoj mrtvi.

Voda je nato iz predora drla v hudournik nad krajem Mühlendorf in ko je kraj dosegla, je tam z blatom in gruščem preplavila stanovanjske hiše in hleve ter vrtove, njive in travnike.

V gorovje je odšla posebna komisija, ki naj ugotovi vzrok nesreče.

Politični teden

Precej novega in važnega v mednarodnih odnosih se je zgodilo v zadnjem času. Nekaj starih, že perečih vprašanj je bilo za silo, vendar zadovoljivo rešenih, še več je ostalo odprtih, pojavila so se pa tudi nova. V glavni skrbi — odnosih zapadnega sveta do sovjetskega bloka — smo pa tam, kjer smo bili prej.

Dejstvo je, da se demokratični svet povezuje, da s pospešeno naglico izpopolnjuje svoje gospodarstvo, povečuje produktivnost tako na splošno-gospodarskem kot na vojaškem področju.

Po konferenci v San Francisku, kjer so sklenili mirovno pogodbo z Japonsko, so se zunanji ministri treh zapadnih velesil pogovorili v Washingtonu. Najvažnejši sklep je pač bil storjen glede zapadne Nemčije. Dosedanji zasedbeni statut bodo zamenjali z nekako malo „mirovno pogodbo“ z bonnsko vlado, ki bo dobila del suverenih pravic, katere so do sedaj imele zasedbene sile. Te so si obdržale pravico imeti svoje čete v Nemčiji in odločati o njih številu ter kraju stacioniranja. Nadalje imajo pravico odločati o splošnih nemških vprašanjih, kakor je n. pr. berlinsko in v vprašanjih, ki se tičejo celotne Nemčije.

Nemčija je torej pred tem, da vstopi kot enakoveren partner v evropsko skupnost. Tukaj gre predvsem za obrambno skupnost Atlantske zveze, ki bi z oborožitvijo zapadne Nemčije postala močnejša. Medtem ko je kancler Adenauer washingtonske zaključke pozdravil kot „zgodovinski preokret“, pa je vodja socialistične opozicije, dr. Schumacher, nezadovoljen, češ da je bilo premalo doseženega na poti do popolne suverenosti nemškega naroda. Angleško in francosko časopisje pa deloma kritizira zopetno oborožitev Nemčije, ker da Nemci še niso dokazali, da je prevladal med njimi duh demokracije in da se zato na bodočo nemško armado ne bo mogoče dovolj zanesti. V to razpoloženje — za in proti remilitarizaciji — je zelo senzacionalno udarila izjava vzhodno-nemškega predsednika Grotewohla, ki je nenadoma pozval bonnsko vlado, naj ne pristane na oborožitev. V tem slučaju je vzhodno-nemška vlada pripravljena pristati na svobodne volitve v vsej Nemčiji. K temu je treba dodati še izjavo sovjetskega generala Čujkova, da sovjetska vlada želi „enotno, neodvisno in svobodno“ Nemčijo.

Adenauer predlog odklonil

On in večina zapadnih politikov smatrajo, da je Grotewohlova ponudba zgolj maneuver, ker si je nemogoče misliti, da bi v vzhodni coni, kjer je samo ena stranka — komunistična, čez noč ves sistem prevrgli in dovolili spet stare stranke. Drugi dokaz naj bi bil tudi ta, ker je Grotewohl na drugi strani odklonil ponudbo zapadno-berlinskega župana Reuterja, naj bi za začetek razpisali svobodne volitve v vse m Berlinu.

Titovi kolektivni

Znani ameriški dnevnik „The New York Times“ prinaša v številki z dne 2. septembra t. l. pod gornjim naslovom članek, ki ga zaradi aktualnosti prinašamo v celoti. Članek, ki ima še podnaslov: Sprememba kmetijske politike ali konec zapadne pomoči, se glasi:

Poročila kar sipljejo iz Jugoslavije, da imajo tam nove daljnosežne kmetijske težave in kmečki nemir. V teku je značilno kmečko gibanje za izstop iz kolektivov in po vsej deželi se je razširil kmečki odpor proti žetvi, mlačvi in prisilnim oddajam državi. Gospodarske posledice tega nemira in nje-ga politični odmevi utegnejo biti resni.

Trenutno izgleda, da je komunistična vlada Jugoslavije odločena zlomiti ta odpor. Da bi preprečila finančni polom in delovalni zlom kolektivov, je vlada zbrisala njihov preostali dolg državi in obenem objavila, da bodo še nedovršene zgradbe in oprema kolektivov plačane neposredno iz državnega proračuna. Umik kmetov iz kolektivov pa bo, če treba, ustavljen s silo. Te vladne odredbe zadevajo nekako 20 do 25 odstotkov kmetijske zemlje.

Vpliv na obrambno moč

Ostalih 75 do 80 odstotkov kmetov, ki na videz še lastujejo svojo zemljo, pa je izpostavljen znanim komunističnim kazem-

Grčija in Turčija v Atlantski zvezi

V Ottavi, glavnem mestu Kanade se je končalo zborovanje zunanjih, vojnih in gospodarskih ministrov držav Atlantske zveze. Imelo je namen — kot v ostalem vsa do sedaj — povezati te države politično, gospodarsko in vojaško na še ožji in trdnejši podlagi. Atlantska zveza postaja najmočnejša obrambna osnova ameriško-evropskega demokratičnega sveta. S konferenco v Ottavi se je družina teh narodov povečala za dva člana, Grčijo in Turčijo. Zlasti turško vojaško moč na zapadu zelo visoko cenijo, kar so Turki dokazali tudi na Koreji. Atlantski pakt obsega sedaj države od Norveške pa do Turčije.

Na Koreji spet pogajanja

Komunistično poveljstvo je sprejelo predlog generala Ridgwaya nadaljevati s prekinjenimi pogajanj. Kakor znano, so se komunisti tik pred začetkom konference v San Francisku z izgovorom o odvrgnjenih bombah prenehali pogajati. Že takrat je bilo splošno mnenje, da so hoteli samo počakati na izid v San Francisku. Seveda nima nobeden prevelikega upanja na uspeh nanovo začeti pogajanj. Boji manjšega obsega se nadaljujejo.

V Perziji zelo malo novega

Predsednik Mossadeq se kljub močni opoziciji drži na oblasti. Nekaj najhujših nasprotnikov je dal zapreti, svojega znane-ga ultimatumu Angliji pa le ni odposlal, ker ga je Amerikanec Harriman razločno opozoril na hude posledice, ki bi zadele perzijsko državo. V tem ultimatumu je Mossadeq, kakor znano, zahteval od Angležev, da se tekom 14 dni morajo spet pričeti pogajati in sicer na podlagi perzijskih zahtev. Mossadeq je potem sklenil poslati Angležem zgolj običajno diplomatsko noto z vabilom za obnovu razgovorov o petrolejskem vprašanju.

V Angliji se je pričela volilna borba

Vlada je razpisala volitve za 25. oktober in vsa angleška javnost se je oddahnila. Vsa angleška politična javnost je ležala že več mesecev pod težko politično mōro. Labour stranka je imela v zbornici komaj 6 poslancev večine in pri vsakem zasedanju ji je grozila nevarnost, da bi dobila nezaupnico. Tak položaj je seveda zelo razburjal duhove in že več mesecev so se tako v vladnem kot opozicijskem taboru množili glasovi, ki so zahtevali nove volitve, ki bi se sicer morale vršiti šele leta 1955 (vsakih pet let). Vladni položaj se je še v toliko poslabšal, ker ima Labour stranka v lastnem taboru sicer ne veliko, toda nevšečno levičarsko opozicijo pod vodstvom bivšega ministra Aneurina Bevana. Na splošno Angleži upajo, da bo 25. oktober prinesel močno vlado z dovolj veliko, dela in sklepov zmōžno večino v parlamentu. Obe stranki — delavska in konservativna — sta se vrgli v volilni boj in obe stranki zagotavljata, da bosta zmagali.

skim ukrepom, ki naj zlomijo njihovo upornost. V vasi pošiljajo oborožene vladne oddelke, ki naj kmete prisilijo k žetvi, mlačvi in oddajam s konic bajoneta. Kakršenkoli že bo končni izid tega kmečkega odpornišva in poizkusov zlomiti ga, eno je neizbežno: Jugoslavija bo šla skozi novo prehranbeno stisko in politične razmere v deželi bodo padle nazaj na nizko stopnjo, na kateri so bile, predno je Tito prelomil s Kremlinom.

Te razmere so, na prvi pogled, notranja zadeva Jugoslavije. Toda sedanji način postopanja z njimi mora resno oslabeti obrambno moč dežele. Ta slednja pa je, po vzajemnem soglasju, splošnega pomena. Bilo je namreč na tej osnovi, da so se Združene države in druge zapadne sile odločile za politiko znatne gospodarske in celo vojaške pomoči Jugoslaviji, ki presega 300 milijonov dolarjev.

Kmečka kupna moč

Komunistična ali socialistična zemeljska kolektivizacija prav gotovo ni rešitev ne gospodarskega ne družbenega vprašanja Jugoslavije. Srbski, hrvatski in slovenski kmetje ne bodo nikdar prostovoljno pustili svoje starodavne nezavisnosti. Oni so bili samostojni kmetje že davno prej, ko je Tito zasegel oblast v deželi. Prisilna kolek-

Pismo iz Pariza

Naši prijatelji v Parizu so nam v zvezi z nesramnim napadom na profesorja Silva Miheliča in Franceja Lienharda v Pliberku v nedeljo, dne 9. septembra letos, poslali pismo, ki ga v naslednjem objavljamo.

Iz pisma moremo razbrati, kako se za usodo Slovencev na Koroškem zanimajo ne samo v domači deželi, ampak po vsem svetu. Razumljivo je, da ravno v deželi, kjer je demokracija doma, ne morejo razumeti nacionalne nestrpnosti, ki jo nekateri kažejo na Koroškem proti Slovincem.

Prepričani smo, da bodo naši prijatelji po svetu znali tolmačiti tudi onim, ki odločajo danes v svetu, da je treba na Koroškem zagotoviti mir med obema narodoma, ki tu živita. Tega miru pa ni mogoče doseči s praznimi obljubami, ki jih oblasti dajejo doma in po svetu, pa nikdar ne izpolnijo. Ta mir in prijateljstvo je mogoče doseči le z medsebojnim spoštovanjem, s strpnostjo in s priznanjem enakopravnosti obeh narodov v smislu predlogov, ki so jih zastopniki koroških Slovencev predložili prezidentu avstrijske republike ob priliki njegovega obiska na Koroškem.

Pismo iz Pariza ima tole besedilo:

Pariz, dne 16. kimovca 1951.

Spoštovani gospod urednik!

Z zanimanjem beremo tukaj Vaš lepi list, ki nam priča o slovenskem življenju na Koroškem, pa nas obenem opozarja na težave, katere slovenski živelj srečuje na vseh korakih.

Toda, ko smo pretekli petek, 14. t. m., v pariškem radiju slišali poročilo o barbarškem napadu, katerega sta v Pliberku Klade Friedrich in Menc Ludwig izvršila nad slovenskim duhovnikom, g. prof. Silvom Miheličem, smo se z ogorčenjem vprašali, ali lepe avstrijske uradne izjave, o katerih dostikrat slišimo, ne prikrivajo le neizprosno hitlerjansko gonjo proti Slovincem na Koroškem.

Prepričani smo, da boste o napadu poročali v svojem časopisu, kakor tudi o tem, kakšna kazen bo zadela krivce.

Lepe pozdrave

Vaši pariški bralci,

(Podpis.)

KONCERT SLOVENSKE PESMI

Pridite na **KONCERTE**, ki jih priredi

akademski pevski zbor iz Ljubljane

v soboto, dne 29. septembra 1951, ob 20. uri v „Gösser-Bierhaus“ v Beljaku

v nedeljo, dne 30. septembra 1951, ob 14. uri pri „Prangerju“ na Brnci

v nedeljo, dne 30. septembra 1951, ob 20. uri pri „Marici“ v Logi vesi

100 članski pevski zbor nam bo zapel v bogatem programu slovenske narodne in umetne pesmi.

Vsi ljubitelji slovenske pesmi prisrčno vabljeni!

tivizacija v Titovi Jugoslaviji pa mora končati v zmedi, ker se Tito-1951 ne more poslužiti ne Sibirijske ne množičnih umorov.

Da se prepreči obrat tega nevarnega novega razvoja na slabše in končno polom v zmedi, ki bi ogrozila sam obstoj dežele, je potrebno najti naglo stvarno rešitev.

Vprašanje zahteva psihološko in dejansko rešitev. Psihološko je potrebno kmete Jugoslavije nemudoma in nedvoumno zagotoviti, da vlada nima namena uničiti njihove starodavne samostojnosti, ne poslabšati njihovega gospodarskega položaja. Da kmetje prenehajo s samooobrambnim odporom proti žetvi, mlačvi in oddaji, je potrebno oddajne cene takoj dvigniti do stopnje, na kateri bo kupna moč kmečkega ljudstva dovolj zvišana, da bo zadosten nagib k potrebnemu naporu pri žetvi, mlačvi in živilskih oddajah po kvotah, ki bodo pustile kmetom dovolj za njih domačo potrebo.

Obnovitev zadrug

Istočasno mora vlada dati obvezno izjavo, ki bo oznanila osnovno spremembo nje-ne zemljiške politike. Sprememba mora biti dejanska v pogledu na težnje kmetov in stvarna z ozirom na zmogljivost režima. Ako naj bo dejanska in stvarna v tem dvoj-nem smislu, mora obsegati tri stvari: Prvič, nadaljna kolektivizacija kmetij je dokončno ustavljena; drugič, obstoječi kolektivni bodo razpuščeni v njih prvotne sestavine, kjer so te bile prej samostojne kmetije, ali pa spremenjeni v pristne nezavisne zadruge, kjer so kolektivni nadomestili prejšnje napol-fevdalne in slične veleposesti.

Tretja točka potrebne spremembe zaslu-ži poseben poudarek. Visoka kmetijska proizvodnja zahteva visoko stopnjo sodelo-vanja med samostojnimi kmeti. In to po-trebno sodelovanje, ako naj bo uspešno, je mogoče doseči le z oživiljanjem, raztegnit-vijo in prenovitvijo nekdanjih svobodnih kmetijskih zadrug, ki so cvetele med samo-stojnimi kmeti dežel, ki danes sestavljajo Titovo Jugoslavijo, posebno v Sloveniji, o kateri je neki ameriški pisatelj nekoč dejal, da je dosegla „takorekoč pravljično stop-njo zadružnega-družabnega in gospodarske-ga življenja“.

Če je sploh kak pot, po kateri more Ti-tov režim obvladati kmetijsko krizo, po-tem je ta pot v spremenjeni kmetijski po-

litiki. Ako režim ni voljan, ali pa ni spo-soben, takoj oznaniti označenih sprememb in jih izpeljati, je obsojen na polom in ameriška pomoč naj se ustavi.

Ako pa je vlada dovolj prožna in dovolj daljnovidna, da bo odkrito oglasila in vpe-ljala potrebne spremembe, v tem primeru naj bi se ameriška in druga zapadna po-moč deželi priredila v učinkovito oporo temu kmetijskemu preustroju in mu pom-a-gala k uspešni izvedbi. Tito ne sme biti deležen ameriške pomoči, da bi z njo pah-nil v globlje brezupje ljudstvo, ki se je ta-ko junaško borilo za svojo svobodo.

Sedanja kmetijska stiska v Jugoslaviji ni le preizkusni kamen življenjske sposobnosti Titovega režima, temveč tudi preizkušnja učinkovitosti zapadne politike zajezitve so-vjetskega razširjenja na tem ključnem pre-delu Evrope, ki zapira sovjetski sestop na Jadran in drži edino vpadalno cesto v zapa-dno Evropo južno od Alp.

Zaloga atomskih bomb

Načelnik ameriškega generalnega šatba, general Vandenberg, je te dni izjavil, da so Združene države začele s proizvodnjo atomskih bomb na zalogo. Z večjo zalogo atomskih bomb bodo mogle namreč Zdru-žene države obdržati ravnovesje z večjimi kopenskimi silami Sovjetske zveze.

Nadalje je general izjavil, da je zaradi vedno večje proizvodnje atomskih bomb danes svet na pragu usodnega razvoja.

Končno je zagotovil general Vandenberg, da danes Amerike zaradi njenega atomskega orožja ni več mogoče napasti na obalah Amerike, ker bi bil tu vsak napad takoj odbit.

Zborovanje avstrijskih zgodovinarjev v Linzu

V dneh od 18. do 20. septembra se je v Linzu vršilo zborovanje avstrijskih zgodovinarjev. Pri tej priliki so tam osnovali delovni odbor za proučevanje slovanstva in Vzhodne Evrope. Na zasedanju tega delovnega odbora je govoril tudi g. profesor dr. Valentin Inzko o šolskih prilikah na Koroškem. Referat sam bomo ob priliki v izveščku objavili.

Poročilo o poteku zborovanja zgodovinarjev bomo objavili v prihodnji številki.

Veličastna slavnost V ŠT. RUPERTU PRI VELIKOVCU

V nedeljo, dne 23. septembra 1951, je št. rupertška narodna šola praznovala svoj veliki dan. 50 let je prešlo, odkar so pod požrtvovalnim vodstvom pokojnega župnika Treiberja s svojimi žrtvami in svojim delom koroški Slovenci pozidali poslopje šole.

Od vseh strani in iz vseh naših dolin so prispela dekleta in so prišle gospodinje, ki jim je šola dala na življenjsko pot mnogo koristnega, da praznujejo ta dan v šoli. Saj jim je ravno ta šola za nje neki duhovni dom, kjer se ob vsaki priliki rade zglasijo ter se tam počutijo kakor doma. Prišla pa so dekleta in gospodinje tudi zato, da čestitajo čast. sestri prednici k njeni petdesetletnici rojstva in 25. letnici redovništva.

Dopoldne je bila cerkvena slavnost, katere se je udeležilo res veliko ljudi. Popoldne pa se je k slavnostni akademiji zbralo toliko ljudstva, da ga je dvorišče, kjer je bil postavljen oder, komaj zajelo. Ob nastopih pevcev iz št. Lenarta pri sedmih studencih (na Zilji), „Slavčkov“, in Šmihelčanov se je tisočglava množica kar razgrela.

Živahno ploskanje je bilo dokaz zadovoljstva nad podanim sporedom, ki ga je prijetno popestril še nastop št. lenarskih otrok z vajami in igranjem ter nastop gojenk z izvorno, poučno simbolično igro: „Gojenka“.

Ob koncu so sledila voščila gojenk slavljenci, preč. sestri prednici, nato voščila v imenu dohovnikov in staršev ter voščila zastopnika Narodnega sveta kor. Slovencev, ki je podaril sestri prednici ob tej slavnostni priliki sliko na olju s slov. nageljni. Sliko je naslikal slovenski koroški slikar.

Ob priliki te slavnosti je šola otvorila popoldne ob 2. uri istega dne razstavo paramentov, ki so izdelani po načrtih in pod vodstvom častite sestre slavljence, sestre prednice Gabriele Lienhard.

Tudi naš list se pridružuje številnim voščilcem in želi šoli ter jubilarici, čast. sestri prednici, mnogo uspeha pri delu za narod in za Boga! Naj bi Bog čuval nad to šolo in nad sestrami.

Obširnejše poročilo bomo prinesli v prihodnji številki.

NA SVINJO PLANINO

Svinja planina je 2081 metrov visoka gora ali boljše: gorovje. Če se zdaj v septembru bližaj vrhu Svinje planine, naenkrat začutiš prijeten duh. Po čem tako diši tukaj? To je špajka, ki je že davno odcvetela in katere prej zeleni listi zdaj postajajo že rumeni. Skromna, neznamna rastlina, a zdravilna in močno duhteča, raste na tej višini 2000 metrov.

Svinja planina se vleče še naprej proti severu, a tukaj dosega svojo najvišjo višino 2081 metrov. Slišal si že praviti, da sta tu dve jezerci. Pa si misliš: ah kaj, dve jezerci? Dve mlaki mogoče, pa se to se ti zdi zdaj v poletni vročini in letošnji suši malo verjetno. Kje sta tisti dve „jezerci“? Oziraš se okrog, in res, četrta ure pod vrhom, vzhodno od grebena, ki se vleče od Velike Svinje planine proti severu, zapaziš dve jezerci. A res jezerci, ne mlakuži. Res nekaj edinstvenega in čudovito ljubekega! V jezercih se zrcali modro nebo in belosivi oblaki.

Vse premalo je znan ta kras Svinje planine, drugače bi se marsikdo poromal na vrh te orjaške gore.

A kako daleč je na Svinjo planino? Če se pripelješ z avtobusom na Djekše, boš rabil z Djekš do vrha Svinje planine še pet do šest ur. Kajti Svinja planina je orjaška gora. Lahko greš seveda tudi s Kneže ali s Krčanj. Če greš z Djekš, pri Kočmarju zaviješ navzgor in greš po dobro markira-

ni poti skozi gozdove do Volčje trate (1400 m). Moreš pa iti tudi pod Lužnikom mimo Zapotnika po novi cesti na Zg. Knežo. Najprej prideš do lepe, nove vile, ki jo je lani postavil velikovski trgovec Strauss. Odtod se ti nudi že lep razgled na farno cerkev na Spodnji Kneži. Malo pod cesto, blizu omenjene vile, je kmečka hiša Kovač. A kmeta ni več v tej hiši. To je samo še pašniška kmetija. Ondi, kjer so nekdanj kosili, orali in želi, zdaj samo še pasejo živino. Kmetija Kovač je bila pred desetletji prodana, podobno kakor toliko kmetij na Zg. Kneži! Gorski kmet je propadel in še propada, in dolžnost države je, da mu pomaga, kolikor le mogoče. Saj je vendar v interesu države, da se kmetije obdelujejo, ne pa da se na kmečkih posestvih zgolj pase živina.

Zdaj gremo mimo Prunžarja, Malinjaka in Moriča ter Turinjaka; še eno uro hoda po gozdu in pri Karlutu smo. Prodana kmetija Samo živina se še pase tod. Tukaj se je zgodila med zadnjo svetovno vojno velika žaloigra. Pri Karlutu je gostoval neki Martin Slemenšek. Bil je obdolžen, da sodeluje s partizani. Izdal ga je neki Ukrajinec, ki je bil najprej pri partizanih, od katerih je pa pobegnil in je Slemenška izdal. Slemenška so zdaj obesili, ustrelili na skednju in nato hlev zažgali. Pri Slemenšku je bila neka Mali, ki jo je doletela ista usoda. Oba sta zgorela. Hlev še

do danes ni pozidan. Posestvo Karlut je last dr. Zuberja.

Blizu Karluta je bila kmetija Hutman. Tudi prodano. Zdaj je lastnik Hutmanove kmetije grajšček Maresch, posestnik humperškega grada v Rožu. Na Hutmanovi kmetiji se poleti pasejo konji in goveja živina.

Na Volčji trati smo, 1400 metrov visoko. Preko Volčje trate je prehod z Visoke Bistrice na Zg. Knežo. Tu na Volčji trati je križ, na križu kažipot z napisom:

Geh her, mein lieber Christ,
ich werde dir zeigen,
wo der Weg nach Hohen
Feistritz ist.

Na Volčji trati se malo oddahnemo, potem nadaljujemo pot na Svinjo planino. Čez tričetrta ure pridemo do planinske gostilne „Karawankenblick“. Lastnik (Lasernik) je doma z Mirnika. Mirnik je podružnica župnije Sv. Valburga v Krški dolini.

Od „Karavanškega razgleda“ se začne steza strmo dvigati, drevje postaja vedno bolj zanikrno in nazadnje gozd popolnoma preneha. Pridemo na Konja ali na Malo Svinjo planino (1708 m). S teh peči se nam nudi lep razgled v Laboško ali Labudsko in v Krčiško dolino in še dalje. Par minut od Konja je voda, na desno (gori grede) v jarku. Če je kdo žejen, si

lahko pogasi žejo, nato nadaljujemo pot.

Svinja planina se začne vedno bolj širiti. Velikanske, lahko nagnjene planjave so tukaj. Po planjavah se pase živina (govedo). Tukaj si lahko nabereš pljučnika ali planinskih grump, ki so zelo dobre za živino, svinje, konje, a tudi zdravilo za človeka. V vsaki lekarni jih imajo. So dobro zdravilo za prehlajenje in pospešujejo tek. Kuhajo jih na mleku. Drug, zelo preprost način, kako se pripravi ta planinski mah za zdravilo, pa je tale: vzemi zvrhan krožnik grumpov, četrta kg sladkorja, 2 jedilni žlici janeža, 1 l vode in to kuhaj eno uro. Ocedi in pusti, da se shladi in zdravilo je gotovo. Uživaj to po žlicah. Tudi trdovraten kašelj se s tem ozdravi. —

Hodili smo že 4 ure, pri Vošperškem planinskem domu smo. Tukaj Svinja planina tvori nekako sedlo, tu preko pelje steza iz Svinca k Vošperški koči in v Laboško dolino. Vošperški planinski dom je zidana stavba.

Še eno uro hoda in na vrhu Velike Svinje smo.

Na vrhu Velike Svinje je štirioglat, nad meter visok zidan steber. Mogoče ga imajo zato, da nanj pritrdijo zastavo. Veličasten je razgled v daljavo, tu spodaj, četrta ure oddaljeno, pa se bliščita obe mični gorski jezerci. Okrog nas pa diši špajka.

„DAN HRVATSKE PESMI“

V okviru proslav tridesetletnice priključitve Gradiščanskega Avstriji bodo priredili gradiščanski Hrvati v nedeljo, dne 30. septembra, „Dan hrvatske pesmi“ v Vulkaproduktu.

Slavnost se bo pričela ob 9. uri s sv. mašo. Od 10. do 12. ure bo predavanje šolskega nadzornika Štefana Zvonariča o Franu Kurelacu, hrvatskem književniku in zbiratelju narodnih pesmi ter predavanje prof. Klega Viskoviča o hrvatski narodni pesmi.

Istocasno bo pred župniščem koncert tamburaških zborov.

Popoldne ob 2. uri bo jubilejna in pevška svečanost. Slavnostni govor bo imel deželni glavar dr. Lovre Karall, za njim pa g. Martin Meršič.

Proslavo bodo zaključili s himno „Hrvat mi je otac“.

Hrvate na Gradiščanskem koroški Slovenci iskreno pozdravljajo ter jim želijo pri njihovi proslavi in pri nadaljnjem rodoljubnem delu obilnega blagoslova božjega.

OCENA KNJIG:

„Zvezdice“,

mala knjižica, zbirka pesmic za otroke, vezana, 78 strani, cena 2 šilinga.

Zbirka vsebuje 82 ljubkih pesmic različnih slovenskih pesnikov. Najboljše moremo označiti vsebino zbirke z uvodnimi besedami samimi:

Poln je lonček moj,
Kdor si lačen, stoj,
ga ti malo dam,
saj dovolj imam.

Zbirko moremo priporočati vsem šolskim otrokom, priporočljivo pa je, da jo šolska vodstva naročijo skupno.

Med pesmice, ki govorijo o škratih in palčkih, o raznih živalih, o otrocih, o domu, o mami in ateju, o dedeku, o letnih časih in o otroških praznikih ter končno o domovini, Bogu in agelu varuhu, so vpletene resnice — vodnice in pa uganke po Otonu Župančiču.

Joža Pahor: „Hodil po zemlji sem naši“. „Mladinska knjiga 1951“.

Knjiga sama je pisana po smernicah režima, zato to delo tudi s tega stališča ocenjujemo.

Pahor opisuje posamezne jugoslovanske republike, po katerih potuje. Največ se ustavlja v tovarnah, ki tekmujejo med seboj, da čim bolj presežejo norme. Vse je v znaku obnove in industrijskega razmaha. Petletka, udarniki, novatorji! Tekmovanje Jugoslavija mora postati industrijska država, samostojna, gospodarsko čim manj odvisna od drugih. To je glavni cilj. Vse za državo! Posamezni človek velja le toliko, kolikor dela zmore. Stroj je zavladal človeku. Človek se mu mora podrediti. Stroju služiti človek, je novi človek.

Vse drugo je v knjigi postranskega pomena.

Spisal: J. ŠIMON BAAR

GOLOBČEK

Poslovenil: ALOJZIJ NEMEC

ROMAN 34. NADALJEVANJE

V drugi skupini so bili veleposestniški reveži, starci in starke, izmозgani od dolgotnega dela na grofovih zemljiščih, ki so živeli „od milosti“ osem do deset kron mesečne podpore iz grajskih dohodkov. „Mi smo tisti, ki smo bili na veleposestvu v službi,“ je razkladal se pred cerkvijo hromi Hrašek, ki so ga pred leti pohabili konji, „na nas je mislila njegova svetlost in ne na tiste tam,“ in je prezirljivo vrgel pogled po navadnih beračih.

Končno so se poravnala vsa nasprotstva, obe skupini sta se kolikor toliko pomirili, bili sta zaključena celota, vsakega novodošleca pa so smatrali za vsiljivca.

Stari Hadrički so se svetile oči ko risu in jih sploh ni mogla odmakniti od vrat; tudi Bradačka, ki je o sebi pravila, da je gluha, je takoj zasukala glavo proti vratom, kakor hitro je zaškripala kljuka.

Berač Krčma, star in nadošljiv, je odurno namrdnil spačene in posinele ustnice, ko je zapazil Korizko; niti na svetem kraju se ni mogel premagati, da ne bi zaklel in zaklical: „Kaj pa ti ležeš sem med nas, saj si imela bajto!“

„In stari Dlouhi, ta vendar ni domačin, kaj pa hoče tu,“ je takoj opozoril na novega prišleca izmáženi in hudo kilavi Jouza.

V cerkev so kapljali tudi tisti, ki so dobivali bednostno podporo od občine; ti sicer niso bili pravi berači, niso imeli na čelu vžganega sramotnega žiga, toda v resnici se jim je godilo mnogo slabše. Vstopali so negotovo, plašno, oči so obračali v tla in se stisnili takoj pri vratih, ne da bi upali stopiti naprej. „Dobim? Ne dobim?“ so se vpraševali v duši. „Naj bo za poskus. Morda se tudi nas usmilijo s kakšnim grošem in nas obdarujejo.“ Beda jim je dala poguma, da so prenesli vse zavistne poglede in opazke in se z ničemer niso dali izgnati. Godrnjanje v vrstah beračev je raslo z vsakim novim siromakom, ki je prišel v cerkev, kajti s takim novim prirastkom se je zmanjševal delež posameznikov. Vsi so vedeli, da bo delil župnik, on je pravilno in bo dajal enake deleže.

Ko je obstal na cerkvenem pragu še „gospod Knot“, ki je premoženje zapil in se sedaj tolče skozi življenje, kakor se pač da, častno in nečastno, je nemir tako narasel, da je moral priti mežnar iz zakristije, in zakričal je z gromovitim glasom „tiho“ in še zagrozil: „Ko bi gospod župnik slišal, bi vas vse nagnal ven.“

Gospod župnik je sicer vse videl in slišal. Klečal je v cerkvi na koru in molil „Officium defunctorum“ za rajnega patrona. Ko je odmolil zadnje molitev, je zaprl brevir in se ni prav nič razburjal nad tem nespodobnim vedenjem, pač pa se je globoko zamislil. Odkar živi, še nikdar ni videl nakopičene tolike bede, duhovne in telesne — ne doma, ne v gorah v Markovem. Tu v tem kraju, ki po pravici velja ne le za najbogatejšega, temveč tudi za naj-

naprednejšega, pa toliko in tako strahotne revščine! Kje so se vzeli siromaki, ki se privajajo spodaj pred oltarjem. Poznal in podpiral je reveže v svoji župniji, toda da bi jih bilo toliko, niti slutil ni. Kakor da bi mu čaroben blisk švignil skozi glavo, je ugledal Holoubek v tem trenutku svojo župnijo v pravi podobi. Prikazalo se mu je bogastvo gradov in blaginja gruntarjev na eni strani, na drugi pa brezmejna revščina ljudi brez zemlje. V sredi ni bilo ničesar, nikakršnega bajtarja z nekoliko razori zemlje, nobenega gostača s kravico ali vsaj kozico, le divje sovraštvo je kakor jez, kakor črna tema stalo med njimi. „Mi vas hranimo,“ so klicali eni. „Izsesavate nas, izzemate naš sok in, ko izsesate našo kri, nas vržete na smetišče kakor citrono,“ so odgovarjali drugi.

Blisk je ugasnil, kakor bi zagrmelo, duhovnik pa je v duši začul glas: „Kam se pa ti postaviš? H kateri stranki pristopiš?“

Na stopnicah so zadoneli koraki, Holoubek je spoznal, da prihaja gospod ravnatelj. Pomenila sta se o opraviču črne maše. Nato sta se razšla. Ko je župnik stopal proti zakristiji, šele tedaj mu je šinilo v glavo, da prav za prav ne ve, da ni vprašal ravnatelja, kako veliko je grofovo volilo. „Ko bi bilo vsaj pet, in če ne pet, vsaj štiri, tri, dva — vsekakor pa tisoč kron, tisoč pa prav gotovo,“ je računal ter se niti pri oltarju ni mogel otresti te vsiljive misli, ki se mu je mešala v petje pri rešenju po črni maši. Ko pa je po končanih obredih stopil v zakristijo blagajnik in položil na skrinjo nekoliko culic denarja in s spoštljivim nasmehom dostavil: „Blagovolite sestaviti

najprej seznam revnih, nato pa delite po enakih deležih,“ bi Holoubku skoraj sapo vzelo. Ni si mogel kaj, da ne bi vprašal:

„Ali je gospod grof mnogo volil tukajšnjim revežem?“

„Petdeset kron, prosim!“

„Pet — de — set — kron, pravite,“ je zlogoval župnik.

„Da, v teh culicah so, dve sto petdeset dvajseti leži tu zavutih, da se ne boste mudili z iskanjem drobiža.“

Holoubku se je v tem trenutku zahotelo, da bi zaklel, da bi pljunil in odbil razdeljevanje, hotelo se mu je, da bi vrgel iz zakristije vse to volilo z ravnateljem vred, pohitel v cerkev in zavpil: „Ljudje božji, odrecite se tej dediščini, bodite kavalirji vsaj vi, ena, dve šestici vas ne bosta rešili iz revščine!“

Zdajci ga je postalo strašno sram, ves odpor v njem se je zlomil in vsa cerkev se je zasukala okoli njega.

„Saj si jih sam poklical, sam si gospoda patrona poveličeval. Za zgled si ga postavil. Tako, zdaj le ugrizni v to kisko jabolko,“ je čutil v notranjosti režeče posmehljivi glas.

In Holoubek je ugriznil. „Cerkovnik, skočite v župnišče, naj mi Barica takoj pošlje tisti zavitek kron, ki sem jih včeraj dal v kuhinjo,“ je mirno velel in je z zavitek papirjev v roki šel med nepotrpežljivo čakajoče reveže. V cerkvi je na mah nastala tišina. Tiho je bilo, da bi celo miš slišal bežati, takoj nato pa se je začul raskavi starčevski glas naglušnega Jouza, ki je veselo šepetal na uho staremu Krčmi: „Ga že nese!“

Stoletna znamenja v Srednjem Kotu

Ko sem se pred kratkim mudil v Kotih (Srednji in Zgornji Kot), sem si natančneje ogledal tudi starodavna znamenja, ki so jih postavili tam, kjer se je nekoč zgodila velika nesreča. Ta znamenja nam pričajo o globoki veri, o narodni zavednosti ter o veliki ljubezni družine do ponesrečenega.

Ta znamenja so navadne deske, 20-30 cm široke in 40-50 cm visoke, z malim nadstrešjem. Slikana so ta spominska znamenja sicer precej primitivno, toda zelo realno in živo. Pripis je vedno v čistem tedanjem slovenskem narečju. Je pa žal napis pri nekaterih znamenjih zob časa že tako zabrisal, da ga povsod ni več mogoče razbrati.

Najstarejše znamenje sem razbral z letnico 1786, najnovejše pa z letnico 1924. Med Hitlerjevo zasedbo Avstrije so morali biti tudi napisi na teh znamenjih nemški, ki pa seveda ne morejo potvoriť nesnice, da tod prebivajo samo Slovenci. — Ako sem pri opisu mogoče kako znamenje prezrl, naj bi ga naknadno kdo domačinov opisal.

Nad gostilno Male v Kotu na desni strani ceste je staro znamenje — deska z nadstrešno ploščico. Slika predstavlja križ, pod njim je Marija Magdalena. Na eni strani pod križem je Mati Božja, na drugi strani pa sv. Janez Ev. — Ob vznožju te slike, na skrajni desni pa leži mož in ob njem sta dve mački. Slika je brez napisov. Razlagajo pa to sliko tako, da je bil na tem kraju pred par sto leti od divjih mačk napaden neki popotni človek. Domačini so našli njegovo truplo raztrgano tam, kjer je sedaj opisano znamenje.

Ne daleč od gostilne Zgor. Mlečnika v Zgornjem Kotu je lepo ohranjena deščica s tole podobno: Na sneženem plazu, ki prinaša hlode in drevesa, je križ. V snežnem plazu opazimo človeško telo in dve volovski glavi. Spodaj je napis: „Tukaj je dne 14. januarja 1924. leta sneženi plaz zasul Jožka Travnika. Gospod, ki si človeški rod odrešil in tisočim bolno že srce otešil, varuj tudi nas, da smrt nesrečna ne zadene in ne kažen večna. Čuj nas in naše zemlje rod!“ — Navedenega dne je šel gospodar (Travnik) s hlapcem v gozd po drva. Hlapec je šel s koncem naprej, gospodar pa z voli za njim. Naenkrat se začuje silni hrušč, za rešitev je bilo že prepozno in snežni plaz je zasul vse. Mrtvega so odkopali gospodarja in dva vola, živega pa so odkopali hlapca in par konj.

Tam, kjer še danes čaka dedek sneg iz lanske zime na vnučka iz bodoče zime, je pod strminami Košute tudi že od dežja močno izprana deska, ki stoji na Gornikovem posestvu. Slika, ki je zelo primitivna, predstavlja Mater Božjo z Detetom, poleg nje je škof. Spodaj na sliki je padajoči človek, zraven pa stoji mož. Napis pod sliko je kratek: „1870 Coflovi Jaka“. — Zgodba

je tale: Coflov Jaka je bil pri Gorniku za pastirja. Kakor takrat splošno je tudi on nosil navadno lesene coklje doma in v gozdu. Čevlje so nosili samo za v cerkev in za v mesto. Nekoč je Jaka na Praprotniku pasel ovce. Ko pastirja zvečer ni bilo domov, ga je šel gospodar iskat in ga našel mrtvega pod prepodom. Verjetno mu je na mokri travi spodletelo in je padel v globino (na sliki stoječi mož je njegov gospodar).

Tik pod Košuto na Žihrovem posestvu predstavlja slika koč in šest možkih. Pod sliko je težko čitljiv napis, ki ga nisem mogel razbrati. Nek star mož mi je tolmačil sliko takole: „V Voigtovi planini je bila gozdarska koč. Bilo je sredi zime, ko so v tej koči prenočevali gozdarji. Ponoči je prišel sneženi plaz, ki je zasul štiri drvarje. K sreči je šel tisti večer moj oče domov,“ nadaljuje moj razlagalec in pravi: „Tisti, ki je na sliki bolj zgoraj, je Hanžev hlapec, ki je bil mrtev. Dva, ki sta na sliki z glavo navzdol, so našli živa. Dva moža z lopatami sta tudi Hanževa hlapca, ki sta prišla ponesrečence reševati. Oni, ki stoji pred kočjo na

sliki, se je rešil skozi streho.“ Na sliki je letnica 1841.

Na Dovjakovem travniku je križ s sliko Matere Božje in na njeni levici je sv. Valpurga, na desnici pa škof z ribo. Bolj spodaj na sliki je pod hlodom človek, ob njem pa kleči ženska z rožnim vencem v roki. Letnica na sliki je 1786. — Razlagajo to sliko takole: Napeljavali so vodo in gospodar Spod. Dovjaka je nesel hlod. Pri tem mu je spodrsnilo in je tako nesrečno padel, da je bil takoj mrtev. Ženska, ki kleči ob možu, je njegova žena, ki je takoj prihitela na kraj nesreče; ko je opazila, da je mož mrtev, je vzela rožni venec in pokleknila k mrtve-mu ter molila.

Na jesenovem drevesu Zg. Dovjaka je pritrjena deska s sliko dveh hiš. Ob eni leži človeško telo. Na deski je letnica in napis: „1832 Tone Ogris“. Razlagajo to sliko takole: Pri Zg. Dovjaku je služila dekla z otrokom, ki je bil star sedem let. Nekoč je otrok naenkrat zbežal iz hiše in čez nekaj časa so ga našli mrtvega na kraju, kjer je ta deska.

Vsem, ki so mi pomagali razjasniti slike, se najlepše zahvaljujem, J. M.

Nemški nacizem v Čile

Zanimivo je bilo, da svet koncem vladanja Hitlerja ni izvedel nič gotovega: jeli „vodja“ še pri življenju, ali pa se je bil pri končnem razpadu končal tudi on. Zagotavljali so, da so na nekem mrliču našli glavo, ki so jo na zobovju spoznali za Hitlerjevo. Morebiti?

Pa so ljudje le naprej trdili, da mož živi in da je imel možnost, da je lahko zbežal v Južno Ameriko. Pred meseci so celo resni listi poročali, da še živi Hitlerjev najbližji prijatelj Bormann, in to v Čile.

V najnovejši številki lista „Furche“ poroča iz Čile časnikar Hesslein, kako se tam pripravljata nacistična stranka za nov nastop. Leta 1850 so prišli v Čile prvi nemški kolonisti. Ti so prišli pod črno-rdečo-zoltim praporjem, bili so velenemci, nasprotniki Bismarka. Hoteli so veliko demokratično Nemčijo. Čez nekaj let so ti naseljenci privzeli pruske zastave. Pozneje so se isti naseljenci navduševali za vladno cesarja Viljema II. Bili so prepričani, da bo prav kmalu Nemčija zavladovala nad vsem svetom.

Sinovi prvih priseljencev so s svojo spretnostjo in delavnostjo kmalu zasedli v državi prva in vodilna mesta. Kot trgovci so kmalu obogateli. Ko je v prvi svetovni vojni Nemčija propadla proti Ameriki, Franciji in Angleški, ameriški Nemci tega niso mogli razumeti. Nemški vladi v Weimarju niso hoteli priznati zakonitosti. Vodja

Nemcev v Čile, Friderik Karle, je proglasil za čilenske Nemce, da ti „Weimarske države ne priznajo in da se hočejo zagrizeno držati starih barv in vzorcev“.

Leta 1936 je Fr. Karle izdal „Letopis Nemcev v inozemstvu“. V tej knjigi je pisal: „Borba in zmaga narodnega socializma je Nemce v Čile zdramila. Vseposvods so začeli ustanovljati podružnice in pokret se je razširil v pragozdove, in je zasegel skoraj vse Nemce. Ljudje so živeli in še živijo z Nemčijo, obhajajo njene slovesnosti, narodni socializem je zajel njihovo gospodarstvo in duševno življenje. Zbudili so tudi stari nemški rod. V mladini pa so razvneli učitelji, ki so prišli iz Nemčije, v znamenju sončnega prapora (kljukasti križ) plamtečo narodno zavest, in to tako po velikih mestih kakor tudi po samotnih naselbinah. „Führer“-jeje misli so prevzele vse njihovo zadržanje. Plemensko-nacionalna zvestoba je postala splošna dolžnost.“

V par letih se je izvršil čudovit prevrat. In kar se je zgodilo v Čile, so izvajali povsod, koder so naseljeni Nemci v večjem številu. Do leta 1938 so nastopali v svojih rjavih uniformah, bili so v državi nekaka samostojna država, dokler ni država teh organizacij prepovedala.

V Berlinu pa so imeli takrat že nov zemljevid, v katerem je bil južni del Čile označen kot nemška kolonija. Mesto Valdivia

je bilo zaznamovano kot sedež nemškega guvernerja. Z denarjem nemške čilenske zveze je bilo ustanovljenih 43 nemških šol, ki jih obiskuje zdaj 5000 otrok, fantov in deklet. Nemških učiteljev je 200, pomožno osebje pa je domače, čilensko. Polovica teh učiteljev je bilo nacionalno strankarskih ljudi in na tem se do današnjega dne ni nič spremenilo.

Državni radio prireja „nemške ure“. V neki takšni uri, ki jo je vodil Artur Junge, so vprizorili nedavno igro: „Zmagovalci hočemo pobiti Francijo!“ Nemško čilensko radijsko uro vodi neki Artur Kart, ki je bil nekdanj ravnatelj tajne radijske postaje čilenskega poslaništva. Ta je poklinal v Čile nemškega časnikarja Henrika Hansen-a. Hansen izdaja v Buenos Aires-u zdaj že 3. leto mesečnik „Der Weg“. O tem mesečniku se je izjavil zapadnonemški državni kancler dr. Adenauer, da je „grobokop Nemčije“. List „Der Weg“ je očital v prvi številki leta 1951 Adenauerju, da deluje za newyorške bankirje. Hansen je nadalje v svojem listu pisal, da so zmagovalne velesile Amerika, Anglija in Francija obrekovalci, lažniki in zatiralci. Očital je tem državam, da so odprle koncentracijska taborišča, kjer so bili zaprti le „Gewohnheits-verbercher-ji“ — stari lopovil Nadalje trdi, da so po vojni politično organizacijo izvedle iste sile in da so te organizacije pod vodstvom veleizdajalcev. Ti so baje izdali domovino in so grši kot roparji in morilci. Treba jih je odstraniti. Tudi ljudje, ki odklanjajo socializem, nimajo pravice boriti se zoper Nemčijo. Narodno-socialistična stranka bo sicer prenehala, toda na njeno mesto stopi zavedna nova organizacija.

Ko vse to bremo, se ne čudimo več, da Evropa ne pride do zaželjenega miru in da zasedbene oblasti nočejo oditi iz Nemčije. V Avstriji nastopa zadnji čas neka stranka, ki najprej zahteva amnestijo za kaznovane naciste. Iz pojavov v Čile se vidi, da ti ljudje niso samo zapeljani otoci, to niso le „Mitläufer“. Hitler bi se ne upal vsega, kar je zagrešil, ko bi ne imel toliko zvestih somišljenikov in pomočnikov, ki niso nič boljši, kakor je bil vodja sam.

List „Die Furche“ končno piše: Nemci v tujini žive v popolni nepoučenosti o Hitlerjevem vladanju in njegovih zločinih, Nemci v Čile govorijo, kakor da se v Nemčiji v zadnjih desetletjih ni ničesar spremenilo. Še velja tam nesmisel: „Deutschland über alles!“ Le v toliko se je stvar spremenila, da so Nemci doslej mislili, da bo ves svet po njihovi tovarišiji ozdravel, zdaj pravijo le še, da bodo oni Južno Ameriko uredili.

Evropa naj bi se zavedala, da mora biti pozorna na neko novo gibanje v Čile.

Vse kar dnevno potrebujete: pletene korbe, metle in razne krtače, dobite najceneje pri
SEPP KORENJAK
Celovec Benediktinerplatz 10 Klagenfurt

Grajski udarniki so stali v patronatni klopi vzravnani kakor sveče, z dvignjenimi bradami in samozavestnimi obrazi, ki si iz njih lahko bral: „Mi, mi smo darovalci, župnik je naše orodje.“

„Stvar jemlje resno, imena zapisuje,“ je vršal Krčma, „vsem najbrž ne bo dal.“ Silil je iz klopi, da bi prišel v seznamu na višje mesto.

„Ne tiščite tako, ljudje božji, ne tiščite,“ se je oglasil tolažljivi Holoubkov glas, „sedite brez skrbi in svojih prostorih, na vse pride enak delež, nikogar ne opeharim.“

Hadrička je številila na rožnem vencu, koliko imen je že zapisal.

„Trideset nas je že,“ je zaupala Bradački, ko ji je zdrsel prst preko tretje desetice. Pa niti cel rožni venec ji ni zadostoval.

„Ko pa župnik nikogar ne izpusti, vsakega zapiše, celo tega ošabnega Knota je zapisal.“

„To je krivično, ozirati se mora na nas veleposestniške reveže!“

„Oni tam niso garali na veleposestvu.“

Holoubek je vse slišal, toda na nikogar ni zavpil, kot je delal druge krat, ampak je le vzdihoval: „Kakšna beda! Kakšna grozna beda!“

Končno je bil popis izvršen, Holoubek je listino zganil, jo vtaknil v žep pri talarju in oznanil, da dobi vsak po dve kroni. Cerkovnik mu je dal zavitke denarja in župnik ga je polagal na tresoče se nastavljen dlani.

Vsak obdarovanec se je obrnil k patronatni klopi, se globoko priklonil in rekel:

„Bog plačaj, milostni gospodje,“ in odšel iz cerkve.

Šele za zadnjim beračem so se dvignili tudi grajski odličniki in odšli.

Le blagajnik se je ustavil v zakristiji.

„Za tisti seznam bi prosil, ko bi morda gospod ravnatelj, ko se vrne —“

„Pošljem vam prepis, te moje pisave ne bi prebrali,“ mu je segel župnik v besedo.

„Tako se mi zdi, da ste se ušteli. Mislim, da imate zgubo.“

„Narobe, dobiček imam,“ se je nasmehnil Holoubek.

„Dobiček, kakšen prosim?“

„Ta seznam tu,“ mu je župnik zamahnil pred očmi s spiskom.

Malo je še pomolil, nato pa sta on in cerkovnik odšla iz cerkve. Jesenski veter je šumel v golih obletelih drevesnih krošnjah, pod nogami je šuštelo črnorjavo listje, po grobovih je venela trava, po kalnem nebem oboku so se podili črni dežni oblaki. Sonce se niti za trenutek ni prikazalo.

„Tak vidijo, koliko se jih je danes nalezelo,“ je veselo govoril cerkovnik, „drugokrat na delavnik niti ena teh babnic cerkve ne pogleda, toda ko bi takole namesto svetih hostij delili krone, to bi vam bila gneča.“

Župnik je molčal, prisluhnil je gruči beračev, ki so se prepirali pred pokopališčem. Grozili so si s palicami in vpili:

„Dobro je delil!“

„Slabo je delil!“

„Hudo je, pa še huje je tam, kjer celo berač berača zavidal,“ si je dejal Holoubek

in je hitro smuknil skozi pokopališčna vrata v župnišče.

Iz navade je šel v kuhinjo. Sestra je postavila predenj zajtrk. Naglo je vrtel žličko v piskrčku, da se je Barica razhudila:

„Čemu pa tako trdovratno mešaš? — Ne more biti tako vroče, saj je stalo čisto ob kraju.“

Tedaj je nehal mešati in začel piti.

„Pa osladi si, menda ne boš grenke pil?“

Zdaj je segel po sladkornici in vrgel dve kocki sladkorja v kavo in pil.

„Toda Jožko, na kaj pa zopet misliš, daj no, pomešaj sedaj malo, sicer bo ves sladkor ostal na dnu.“

Holoubek ni odgovoril, ampak je povsem neprizotno izvrševal Barične zapovedi.

Le na kaj je mislil? Na nič drugega kakor na tisti glas, ki se mu je oglasil v duši na cerkvenem koru, ko se mu je prikazala duhovniija v pravi podobi.

„Kam se postaviš ti? H kateri strani pristopiš?“ mu je bobnelo v ušesih.

Še prej nego je to odkril in z besedami izrazil, je v srcu čutil, da je njegovo mesto v sredi, tam v tistem črnem oblaku, ki deli njegovo župnijo na dva tabora, v ozračje prenasihenege sovraštva se mora postaviti, razpeti roke, eno podati revnim, drugo prožiti bogatim in kakor most premostiti prepada, ki zija med njimi. Tu ni izhoda, četudi bi pri tem še tako trpel in bi ga stalo celo življenje in bi bil kakor žitno zrno med dvema kamnoma v prah zdrobljen in zmlet.

„Ali se mi posreči razpršiti grozni oblak, ali pa me zaduši, toda vanj moram, naj se zgodi, kar se zgodi, moram tja,“ je trdno sklenil.

„Zakaj pa si ne zdrobiš kruha v kavo in kar tako čisto srebaš?“ ga je spet zmotila sestra.

Ko je vstal in hotel oditi, da bi v tihoti in samoti vse premislil, vse si še enkrat živo predstavil, da bi si obnovil, kaj vse je v Trešticah že opazil, vse skušnje, ki si jih je v teh nekaj letih pridobil, ga je Barica ustavila z vprašanjem že med vrati:

„In kaj pa denar?“

„Denar? Kakšen denar?“ je vprašal zamisljeni Holoubek.

„Po cerkovniku sem ti poslala sto kron, ki si jih dal za kuhinjo, da bi imela za meso, kavo, sladkor in pivo.“

„Ah, da, nisem se spomnil, drugih ti bom dal, saj veš, da ti jih dam, takoj ko prodam repo ali pšenico, takoj ti jih vrnem.“

„Kam pa si jih prosim, dal?“

„Kam sem jih dal? No, ehm — šentajte — no, saj veš — tako je, posodil sem jih, da, posodil.“

„Morda tistim beračem?“

„Ah, nikakor, posodil sem jih rajnemu gospodu patronu.“

„Jožko, Jožko!“ je grozila za njim s prstom Barica, toda Holoubek tega ni videl, ampak je že topotal po stopnicah naravnost v svojo sobo.

(Dalje prihodnjik)

CELOVEC

Nedeljska služba božja je vsako nedeljo in praznik ob 1/29. uri v slovenski cerkvi v Priesterhausgasse.

RADIŠE

Polne roke dela imamo in zato nam čas ne dopušta, da bi „Našemu tedniku“ vsako novico sprti poročali. Bomo pa danes malo več novic skupaj napisali.

Dne 18. avgusta so vprizorila naša vrla dekleta igro: „Po trnju do cvetja.“ Igralke so vse vloge odlično podale. Posebej moramo priznati omeniti Zofko, ki se je tako živela v svojo vlogo, kakor bi igro v resnici doživljala. — Kučnikova Pepca je sicer prvič nastopila na odru v vlogi Marte, vendar pa je podala svojo vlogo s tako dovršenostjo, kakor že izvežbane in igre vajene igralke. — Tudi Anica je podala svojo vlogo z veliko resnostjo. Posebej moramo omeniti pri vseh igralcih lepo izgovorjavo, tako da moramo biti na naše igralce res ponosni.

Pred igro je nastopil priznani moški zbor pod vodstvom našega šimeja ter je z ubranim petjem prav ugodno presentil vse navzoče v dvorani. — Po igri pa je nastopil 10letni „kapelnik“ s svojim zborčkom s takim pogumom, da ga je občinstvo najprej občudovalo, nato pa mu je seveda tudi dalo zaslužen priznanje. Človek bi gledal in poslušal kar naprej in še in še. Le zakaj je vse tako hitro minilo? — Vsem prirediteljem se za trud zahvaljujemo, zelo bomo veselili, če jih bomo spet kmalu videli na odru.

Dne 17. septembra, na god sv. Lamberta, smo imeli celodnevno čiščenje. Domačemu gospodu župniku so prihiteli na pomoč še preč. gg.: župnik Dobernik, dr. Zamjen, dr. Cigan in župnik Lampihler. Župna cerkev je bila ves dan dobro obiskana. Zal pa moramo omeniti, da mnogi fantje med pridigo raje postajajo zunaj cerkve ali pa sedijo v bližnji gostilni. — Ne vemo ali iz same velike prijaznosti ali zakaj puščajo mnogi sedeže v klopih, ki so jih za sebe plačali, drugim, sami pa stojijo za vrati. Ali ne bi bilo lepše, če bi prišli bližje oltarja, kjer je sedaj nekam preveč prazno?

V kratkem se pa še kaj oglasimo, ko bo glavno delo končano in bomo imeli malo več časa.

Vse poljedelske stroje

kosilnice	mline
mlatnice	za moko in zdrob
čistilnice za žito	grablje za
slamorenice	konjsko vprego
sadne stikalnice	izruvače
dizel motorje	za krompir
kakor tudi:	gnojnične črpalke
mlečne centrifuge	električne plotove
stroje za	za pašnike
surovo maslo	električne motorje
	i. t. d.

šivalne stroje nove in rabljene (rabljene že od S. 750.— naprej)

Bencinske motorje rabljene (generalno reparirane)

nudi najugodnejše:

MAX TRAUN

Pliberk-Bleiburg, Kumeschgasse 14

Glavno zastopstvo AGRJA-univerzalnih strojev, ki sejejo, okopavajo, gnojijo, osipajo, mlatijo, molžejo in prevažajo vse z istim strojem. — Zamenjam ali vzamem v račun tudi rabljene benzin- in dizel-motorje.

SELE

Lani si je požarna bramba na Borovnici nabavila motorno brizgalno; letos ji je sledila požarna bramba v vasi pri cerkvi. Stala je 11.000 šil. Stroške je bilo mogoče pokriti največ s prostovoljnimi prispevki. V nedeljo, dne 16. sept., je bila motorka blagoslovljena.

Slovesnosti so se udeležile tudi sosednje požarne brambe iz Borovelj, Bajtiš, Borovnice in Šmarjete. Botri sta bili občinska tajnica Rozika Mak in župnijska tajnica Zofka Vavti. Pri slovesnosti sta domači župan in okrožni poveljnik povdarjala nujno potrebo vodnih bazenov. Zdaj bo torej prva naloga požarne brambe zgraditi dovolj velik bazen na Kobli. Pri tem naj v svojo lastno korist sodelujejo vsi vaščani.

Pri nas na Koroškem

BRDO

(Pogreb.) Kakor je „Naš tednik“ že poročal, je v Mostah pri Brodu umrl Valentin Brugger, napreden gospodar in ugleden Slovenec. To je pokazal tudi pogreb. Izredno veliko število mož poleg velikega števila žen ga je spremljalo k zadnjemu počitku kljub veliki vročini. V imenu fare se je ob odprtem grobu poslovil od rajnega domači g. župnik, ki je povdarjal, kako je bil rajni v dejanju zvest svoji veri in svojemu narodu, kako je skrbel za svojo družino in zato skušal povzdigniti svoje gospodarstvo.

Zastopnik narodnega odbora se je spominjal, koliko je rajni pretrpel v izseljeništvu, pa je kljub trpljenju in preganjanju ostal značajan. Velika udeležba pri pogrebu kaže, kako ga spoštuje zavoljo njegove značajnosti vsa okolica. Zato ga ohranimo v dobrem spominu in posnemajmo njegovo značajnost, četudi bi bilo treba zato trpeti.

Zastopnik partizanov se je poslovil od rajnega s tem, da se mu je zahvalil za delo za domovino in je položil venec na njegov grob.

Hiša blaga

Bschernutter

prinaša stalno nove vzorce jesenskega blaga

Celovec - Klagenfurt
Karlstrasse 1

Častno in hvaležno smo ga položili k zadnjemu počitku na pokopališču, kjer počiva naš nepozabni g. France Grafenauer. Na ta grob je prinesel sin rajnega Razaja na Plešivcu dva rdeča nageljna. Razaj in Grafenauer sta bila oba obsojena na smrt ob prvi svetovni vojni. Lepo je, da sin ne pozabi, kaj sta Grafenauer in njegov oče prestala zavoljo svoje narodne zavednosti.

MOKRIJE

(Suša.) Če človek pride v to vas, takoj vidi pri hišah sode za vodo. Dva vodovoda ima vas, a oba sta suha. Edino močni vrelc daleč od vasi še daje vodo. Le kdor sam skusi, kaj se pravi, vsak dan navoziti dovolj vode za kuhinjo in za živino, ve, koliko časa se s tem zgubi. Najbolj se to čuti ob času žetve in setve. Zato so že davnej prosili vsi kmetje pri deželni vladi, da jim da podporo iz ameriške pomoči za kmetijstvo, da se nepravilni vodovod iz močnega in dosedaj neuporabljivega vrelca s pomočjo električne črpalke. Deželna vlada je sicer poslala svojega izvedenca, da si je ogledal, a od tistega časa se ne gane nič več. Gospodarji pa vozijo vodo in zraven oskrbujejo setev, da bi gospodi ne zmanjkalo kruha.

LIBUČE

V zadnji številki „Našega tednika“ smo že precej obširno poročali, kako smo v prvi svetovni vojni izgubili zvonove, kako smo jih nato spet nabavili in kako so nam te zvonove v drugi svetovni vojni spet pobrali. Poročali pa smo tudi, kako se je posrečilo rešiti te zvonove na veliko jezo nacističnih oblastnikov v Pliberku.

Poročali smo nadalje o velikem prazniku na libuško žegnanje v mesecu avgustu 1945, ko so spet pripeljali nazaj „ukradene“ zvonove. Danes pa moramo sporočiti v zvezi z zvonovi še nekaj in prosimo, naj bi to vsi pozorno prežatili:

Ko smo dobili nazaj svoje zvonove, pa zvonjenje še ni bilo popolno. Toda kdo bo v tem dragem času kupoval še zvonove? — Pa so sestre Kanauf iz Drveče vasi darovale v ta namen preko 30.000 šilingov in so s tem dale trdno podlago. Nas bi moralo biti vse sram, če ne bi sedaj spravili še toliko

skupaj, kar še manjka. — Pri tem ima marsikdo mogoče pomisleke, da bo spet vojna in da bodo spet pobrali zvonove. To mišljenje pa ni pravilno. Zapad ima dosti surovin in ne potrebuje v vojne namene še zvonov. Ako pa bi komunizem preplaval Evropo, pa tudi tisti ne bodo imeli ničesar, ki si sedaj zbirajo premoženje in nočejo ničesar slišati o nabavi novih zvonov. Naj se zavedajo, da jim samo tega ne more nikdo vzeti, kar darujejo za božjo čast. — Tako moremo le upati, da se bo kmalu tudi iz libuškega zvonika razlegalo ubrano zvonjenje.

RADNA VAS

Dolgo je že od tega, kar smo se mislili oglasiti, toda čakali smo in bili mnenja, da se bo vse še v pravo smer obrnilo. Toda dogodki zadnjih dni so nam pokazali, da se na druge ne smemo zanašati. Omeniti hočemo namreč, da je premestitev našega nekdanjega učitelja, g. Kurbusa Armina, povzročila veliko razburjenja.

Kljub našemu zbiranju podpisov nismo dosegli tega, kar bi imeli pravico in kar zahtevamo. Še več! Pri našem zbiratelju, g. Wiegela Francu, se je lepega večera pojavil g. Petruj iz St. Lenarta. Zgrazil se je nad njegovim dejanjem, češ šel je zbirat podpise za tega „Ausländerja“. Toda mi smo mu dali pravih lekcij in moral je uteči, da se je izognil nepotrebnim sitnostim. Vsa vas je kot eden nastopila proti njemu, nakar se je vsedel zopet v avto in se je odpeljal.

Sedaj pa vprašujemo g. Petruja: Odkod ste, g. Petruj, pa vi prišli? Ali niste tudi vi doma izven sedanjega ozemlja avstrijske države? Vprašujemo vas nadalje, odkod pa so ostale učiteljske moči? Seveda to ni bil pravi vzrok. Vzrok je bil ta, ker ni prijal niti vam niti drugim gospodom okoli vašega kroga.

Čudno se nam zdi, da ste ravno vi, ki ste bili tudi preganjani in zaprti od nekdanjega režima, grozili g. Kurbusu, da bo moral iti toliči kamenje. Ali ste se to naučili od nekdanjih oblastnikov ali pa ste se tega duha nalezli od komunistov, s katerimi ste bili zaprti?

Nadalje vas vprašujemo, koliko otrok pa imate, da se tako bojite, da bi se v šoli naučili kaj „napačnega“. Vedite pa, da se kar tako ne damo. Hočemo pravice in ničesar drugega. Povejte nam, kaj je naredil g. Kurbus, da ga tako sovražite? Ali je bilo potrebno toliko solza, ki jih je pretočila naša mladina ob vesti, da je njihov, tako priljubljeni učitelj premeščen iz St. Lenarta? Ali ste bili morda vi, morda pa kateri drugi ljubosumen, da ga otroci tako ljubijo? Taka dejanja ne pripeljejo na pravo pot. S temi dejanji ste se osvožili pri našem ljudstvu, ki vas je doslej spoštovalo. Svetujemo vam, da se drugi rajši primete svojega dela in da se ne vtikate in stvari, ki so last staršev, ki pošiljajo svoje otroke v šolo. Zapomnite si to za drugič. —

Za nakup šolskih potrebščin, papirja in pisarniških stvari priporočamo trgovino

JOSEF ADLASSNIG

Celovec-Klagenfurt, 8.-Mai-Strasse 7 (nasproti „Stroh“)

MALOŠČE-BEKŠTANJ

Bo že res treba, da se tudi mi zganemo in se oglasimo.

Prav pridno popravljamo na svojih hišah sledove minulega časa.

Zvonove smo si nabavili, da nas kličejo k delu, nam naznanjajo delopust in nas vabijo v cerkev.

Sedaj popravljamo župnijsko cerkev v Štebnu in tudi starodavno cerkev pri sv. Kancijanu, o kateri pripoveduje legenda, da so jo zidali velikani in sicer taki orjaki, da sta dva s stegnjenimi rokami pre-

Pozor! Sreča Vas čaka!

Tisočerm je že pripomogla k sreči in blagostanju prodajalnica srečk državne loterije J. PROKOPP. — Opozarjamo vse bralce, da ne zamudijo ugodne prilike in na naročilnici, ki je priložena današnji številki „Našega tednika“, takoj naročijo srečke pri prodajalnici J. PROKOPP, Wien VI., Mariahilferstrasse 29. — Pišite čimprej na naslov in ne bo Vam žal.

segla vso cerkev. Pri popraviljanju cerkve na Škocijanu so odkrili tudi lepe freske na stenah, ki pridejo sedaj pri čiščenju do pravega izraza. Slike predstavljajo sv. Tri kralje in grajsko gospodo, ki gre na lov. Verjetno so slike iz fevdalne dobe, saj je cerkev spadala k Staremu gradu, o katerem pričajo le še razvaline.

Da se g. župnik izredno trudi in najde tudi poti, da se ta popravila res izvedejo, prav z veseljem ugotovimo in tudi pri delu radi pomagamo. Saj se v tem kaže globoka vera in zaupanje vsega ljudstva v Boga.

Občina zida glavno šolo v Maloščah. Hud je bil boj, predno se je posrečilo izbrati primeren prostor. Verjetno bo poslopje prihodnje leto že predano svojemu namenu. Zeleli bi le, da bi nova šola tudi upoštevala dejstvo, da živita tukaj dva naroda, drug poleg drugega in da hočejo tudi Slovenci svoje. Moramo namreč tudi v naši bekuštanjski občini ugotoviti, da na šolah ni vse v redu in da se šolska odredba iz leta 1945 pomanjkljivo izvaja. Sicer pa bomo o tem zadnjem vprašanju tudi mi še poročali.

Na pobudo KAPELJCANOV priredimo v nedeljo, dne 30. septembra 1951 od 10. — 17. ure v gostilni NIEDERDORFER našo

2. RADIO-
IN ELEKTRO-RAZSTAVO

Radio Brins

Celovec-Klagenfurt, Kardinalplatz 8.

Pa še novost moramo javiti iz naše občine. Kmetij. šola dobimo na Stiegerhofu v Spodnjih Teherčah. Menda je to enajsta šola te vrste na Koroškem. Seve mora biti po starem receptu nemška. Mnogo so si prizadevale vse slovenske organizacije, da bi dežela tudi za slovensko mladino poskrbela možnosti izobraževanja v materinskem jeziku, do sedaj je bilo vse zaman. Ne moremo se čuditi, da vse beži s kmetij, če pa merodajni in odgovorni krogi nočejo videti resničnih potreb kmeta in kmetije. Na ozemlju, kjer živijo samo slovensko govoreči kmetje, ustanavljajo nemško kmetijsko šolo, tako vidi vsak na lastne oči tudi jasno namen te šole. Ali naj šola mladega gospodarja še bolj izurga iz njegove grude in ga odtuji njegovemu domu.

Kakor smo na žalost opazovali, da so pred vojno že najbolj podjetni fantje in dekleta šli s trebuchom za kruhom v Ameriko, tako se sedaj, ko se je ameriška meja odprla tudi za avstrijske državljane, bojimo, da se bo to izseljevanje v Rožu in Zilji nadaljevalo. — gl —

ST. JANŽ V ROŽU

Zadnje desetletje je doživel lepi Činkovčev dom v Rutah samo težke dni in ure slovesa. Najprej se je poslovil v prezgodnji smrti skrbni oče in zapustil ženo in 7 nedorastlih otrok. V nemško vojsko je moral oditi mladi posestnik Toman in se več ni vrnil. V smrti se je poslovila tudi mati.

Ker je ležal Činkovčev dom v partizanskem ozemlju, je visel nad njim vedno Damoklejev meč gestapa. — Poslovile so se od doma tri hčerke in šle za svojimi ženini: Marica v Plajberk, Loni v Podsinjo vas, Klari na Polano in ob takih slovesih teče navadno veliko solz. Vrnil pa se je iz vojske Bošt in ta je moral še enkrat zasukati svojega življenja čoln. Po dokončani gimnazijski maturi je moral namreč, namesto na visoko šolo, med vojake.

(Nadaljevanje na 7. strani)

Učitelji, pozor!

Naročite ob začetku šolskega leta:

1. Slovensko slovnico (skupaj I., II. in III. del) . . . šil. 1,50
2. Zvezdice (pesmi) „ 2,—

Pozeba sadnih drevesc

Pozeba sadnega drevja nam je najbolj znana od hude zime 1928-29. Tedaj niso pozebla le mlada drevesca, temveč vseprek tudi starejša in celo stara drevesa. Tedaj je bil res hud mráz.

Drevesca so nam pozebla tudi še v naslednjih letih, ko zime nikakor niso bile hude. Še letos smo morali ugotoviti, da se nam sadno drevje po sadovnjakih suši, ko smo imeli vendar izrazito milo zimo. Potrebno bi bilo, da doženemo, je li to drevje pozeblo ali pa se je radi lanske suše posušilo, kar na suhih zemljinah ni izključeno.

Vzemimo si čas in skušajmo dognati vzrok pogina. Če je drevo poginilo radi suše, je predvidoma celo drevo poginilo in koža je zasušena in se drži lesa, pri pozebi je koža običajno ločena od lesa, neločena pa je izrazito rjave barve, to je oni del skorje, ki je res pozebel. Večina kože je mogoče še sedaj zelena ali vodena. Najbolj pozebi podvržena je menda Podjuna in Celovška kotlina. Odprte lege, kjer vetrovi prosto pihaajo in globeli, kjer se zbira in zastaja mrzel zrak, zvišuje pozebanje.

Sicer so pa vzroki pozebe, oziroma čas pozebe, dokaj različni. Če postavimo prazno steklenico na mráz, se ji ni nič zgodilo. Če jo napolnimo z vodo, bo voda zmrznila in steklenico bo razgnalo. Če torej dobi jesenski mráz drevo v soku, torej v nezaključeni rasti, bo sok zledenel in se pri mladih drevescih z nežno kožo, če vlada potem še toplo vreme, kmalu vidi razcefrana koža.

Pozebo povzroča lahko tudi topla zima, ker se drevo ob toploti prej zbudi k življenju, pride v sok in v sledečem mrazu zamrzne. Ni torej slučajno, in to dokazujejo letos ozmike (belice), ki najprej začnejo odganjati, ko je toliko suhih vej. Radi tople zime so prišle prezgodaj v sok in ob sledečem mrazu so omrznile.

Nevaren je seveda tudi pozen mráz ob ledenih možeh. Tedaj sadje že odganja. Sadno drevje more omrzniti tudi proti koncu zime. Tedaj se južna stran drevesca, posebno deblo, čez dan, dan na dan že precej ogreje in odtaja, ponoči pa zopet zamrzne. Pri tej pozebi so pozeblina samo na južni strani debla.

Za pozebo niso vsa sadna plemena in tudi ne sorte istega plemena enako občutljive. Umevno je, da so plemena, katerih prvotna domovina je bila v toplih krajih brez pravih naših zim, pri nas občutljiva. Tako nam marelice (aprikoze) in breskve posebno rade pozebejo.

Za nas so pač v prvi vrsti važni peškarji in sicer jablane in hruške. V splošnem tu velja pravilo: čim žlahtnejša je gotova sorta, tem občutljivejša je za pozebo. So pa vendar tudi izjeme. Imamo med žlahtnimi sortami zastopnike, ki so precej odporni proti pozebi in med običajnimi gospodarskimi sortami take, ki rade pozebejo.

Uporaba deblotvorcev je razširjena v drevesnicah, vendar večinoma le za one sorte, ki nimajo lepe rasti in torej ne delajo lepih debel. Pri teh sortah je drevesničar že iz praktičnih razlogov prisiljen uporabljati za vzgojo debla sorto, ki je ravne rasti. Pri teh sortah bi namreč pri lastnem deblu drevesca rasla križem kražem, delo bi bilo otežkočeno in obdelava zemlje med vrstami onemogočena. Drevesc s krivenčastimi debli bi sadjarji tudi ne kupovali.

V severovzhod. delu Evrope, kjer je zima zelo ostra, je uporaba za pozebo odpornega debla v drevesnicah menda že splošna. Tam gredo še dalje. Ker rado pozeba deblo in tudi mesto, kjer se deblo razveji, oddajajo menda drevesnice tudi deblotvorce. Deblotvorec ostane potem še par let na stalnem mestu neprecepjen in potem šele precepijo deblotvorec z zaželjeno sorto. Na ta način ima sadjar že vejno ogrodje, ki je bolj varno pred pozebo.

V Avstriji — in menda tudi drugod po Koroškem — sadno drevje manj pozeba. Merodajni strokovnjaki in drevesničarji čutijo potrebo po odpornih deblotvorcih samo za zelo občutljive sorte. Kot omenjeno v Podjuni sadno drevje zelo rado pozeba, istotako v Celovski kotlini in le malo imamo v teh krajih zavetnih leg, kjer manj pozeba. Ziljska dolina in Rož mi nista tako znana, bo pa verjetno tam manj pozebe.

V naših krajih se pripetijo slučajji, da sadjarjem pozebejo vsa drevesca, ki so jih kupili in nasadili. Do hude zime l. 1928-29 v splošnem naši sadjarji še vedeli niso, da

je vzrok množičnega pogina sadnih drevesc pozeba. Šele ta zima jih je opozorila na pozebo, ker so pozebla tudi starejša drevesca in so dostikrat na lastna ušesa slišali pokanje v sadovnjakih.

Tudi mene je šele ta zima opozorila, da se mora za naše razmere uporabljati odporne deblotvorce. Šele sedaj vidim, da sadno drevje občutljivih sort, ki sem jih oddajal prej, še sedaj pozebajo, ko so že precej velika drevesa. Radi tega uporabljam sedaj pri večini sort za pozebo odporne deblotvorce. Sort, ki so za vinorodne lege in posebno rade pozebajo, je bolje, da jih ne kupujemo. Če jih hočemo na vsak način imeti, je bolje, da precepimo z njimi starejša drevesa odpornih sort, ker tako je zopet več upanja, da ne bodo pozebla.

Za pozebo odporne deblotvorce imajo po deželnem sadnem sortimentu sledeče jabolčne sorte: Labudska banana, zlata parmena, cvetač (belfler), koksova oranževka, ontario. Za naše razmere po mojem prepričanju priporočljive so tele: kanadka, devičnik, boskopski kosmač, veliki bruner, veliki renski bobovec.

O kanadki je v deželnem sadnem izboru omenjeno, da odporen deblotvorec ni potreben. Po mojih izkušnjah je potreben, ker na lastnem deblu veliko drevesc pozebe. Tudi „prunarc“ je veliko pozeblo. Pri bobovcu sicer ni pozeblo celo deblo, vendar je dostikrat deblo dobilo rane, na katerih se je naselil rak, ki potem razjeda deblo.

Pri vseh navedenih sortah moramo torej zahtevati, da so cepljena na za pozebe odporne deblotvorce. Drugače smo v nevarnosti, da jih nam vzame pozeba prej ali slej, če jih ne sadimo v zavetnih legah, katerih pa nimamo vsi na razpolago.

Priporočljivo bi bilo tudi, da bi sadjarji v krajih, kjer sadno drevje rado pozeba, sadili samo proti pozebi odporne sorte. Šele po letih naj nato precepijo ta drevesca s sortami, ki rade pozebajo, v kolikor si te želijo.

Za pozebne lege in slabe zemljine pa naj velja pravilo: Gojimo tu samo one sorte, ki res uspevajo in dobro rodijo.

Ing. Marko Polzer

Volitve v kmetijsko zbornico

Na dan 25. novembra letos bodo volitve v deželno kmetijsko zbornico, v okrajne kmetijske zbornice in v občinske kmetijske odbore. Važnost in velik pomen teh volitev morata biti vsakemu — večjemu, srednjemu pa še posebej tudi vsakemu malemu kmetu — jasna. Zato bomo o pomenu teh volitev še posebej pisali.

Pod gornjim naslovom bomo v „Našem tedniku“ prinašali tudi najvažnejša navodila za volitve. Na to opozarjamo vse naše bralce, ki naj vedno ta določila in navodila pazljivo preberejo in nato spravijo.

Za volitve v kmetijsko zbornico določata zakon o kmetijski zbornici in pa uredba o volitvah v kmetijsko zbornico razne potrebne predpriprave k volitvam. Za dan, od katerega naprej se štejejo vse volilne predpriprave, je določen dan 14. septembra letos. Po tem datumu, po tem terminu ali roku (Stichtag) se ravnaajo vsi dnevi v uredbi o volitvah. Ti termini, ti roki, ki jih je treba povsod upoštevati, pa so:

1. Najkasneje do 19. septembra bi morale občine razglasiti, kako in kdo bo sestavljal volilne imenike, kako bodo torej vpisani volilni upravičenci v volilne imenike.

2. Najkasneje do 28. septembra morajo biti imenovani občinski, okrajni in deželni

volilni vodje (Wahlleiter). Ako je kaka občina razdeljena v več volilnih okolišev, morajo biti imenovani do 28. septembra tudi volilni vodje za okoliše.

3. Najkasneje do 28. septembra morajo sporočiti stranke ali skupine, ki nameravajo postaviti za volitve svoje kandidatne liste, predlog, oziroma seznam oseb, ki naj bi bile imenovane v občinske, okrajne in deželne volilne odbore.

4. Najkasneje do 12. oktobra morajo biti sestavljeni občinski, okrajni in deželni volilni odbori in najkasneje 12. oktobra se morajo ti odbori sestati na svoji prvi seji.

5. Najkasneje do 16. oktobra morajo občine sestaviti in razgrniti na javen vpogled vsakomur volilne imenike. Ti volilni imeniki morajo biti na vpogled vsakomur vsaj 10 dni od dneva razgrnitve. V roku teh 10 dni je mogoče zahtevati popravke in izpopolnitve volilnih imenikov.

6. Najkasneje do 4. novembra morajo vložiti stranke ali skupine, ki nameravajo kandidirati pri volitvah v deželno kmetijsko zbornico ali v okrajne kmetijske zbornice ali pa v občinske kmetijske odbore, svoje volilne predloge. Dodatni predlogi morajo biti izročeni najkasneje do 15. novembra.

Zvišanje stanovanjske najemnine

Eno zelo perečih vprašanj pri nas je vprašanje stanovanjskih najemnin, in to predvsem najemnin v starih stanovanjih. — V novih stanovanjih so najemnine večinoma visoke; takó visoke, da morejo v teh stanovanjih stanovati samo stanovalci z večjimi mesečnimi dohodki. Delavci in nameščenci so bili zato prisiljeni, da so stanovali v starih stanovanjih, kjer so najemnine bile nizke, saj so bile urejene še na podlagi najemnin izpred prve svetovne vojne.

Stanovanjski lastniki so se večkrat — in to upravičeno — pritoževali, da najemnine ne zadostujejo več, da bi mogli vzdrževati stara poslopja, še manj pa je mogoče skrbeti za boljše in modernejšo ureditev starih stanovanj. Zato tudi v teh stanovanjih ni nobenih naprav, kakor n. pr. kopalnice, pralnice itd., brez katerih si danes stanovanjci že skoraj ne bi mogli zamisliti.

Vse to je vodilo do nujnosti spremeni zakon o stanovanjskih najemninah tako, da bo na eni strani omogočeno hišnim lastnikom vzdrževanje in popravilo ter modernizacija stanovanj. Na drugi strani pa morajo imeti stanovanjski najemniki take dohodke, da morejo zvišane najemnine plačevati.

Pravni odsek poslanske zbornice je po daljših posvetovanjih sklenil spremembo zakona o stanovanjskih najemninah in pa nov zakon o stanovanjski pomoči.

Glavna določila teh zakonov, ki jih je sprejela že tudi poslanska zbornica, nakaž bo stopil zakon v veljavo dne 1. novembra letos, so:

Najemnina za vsa zaščitená stanovanja je določena za vse ozemlje Avstrije enotno,

in sicer tako, da znaša najemnina za vsako mirovno krono iz leta 1914 en sedanji šilling. Za stanovanja, ki niso pod stanovanjsko zaščito, ni predvideno zvišanje najemnin.

Da bo najemnikom omogočeno plačevati zvišano najemnino, bodo dobili s 1. novembrom letos vsi najemniki, tudi oni za nezaiščitená stanovanja, stanovanjski prispevek. Ta prispevek dobijo vsi delavci, vsi uslužbenci in nameščenci, vsi rentniki in tudi vsi oni, ki dobivajo brezposelne podpore. Ta prispevek je za vse enoten in znaša 30 šilingov mesečno. Le nameščenci in delavci pod 18 leti starosti dobijo ta prispevek le v slučaju, ako dokažejo, da imajo lastno gospodinjstvo.

Ne dobijo pa tega prispevka oni delavci in uslužbenci, ki imajo službeno, naturalno ali deputatno stanovanje in osebe, ki dobijo stanovanja brezplačno. Stanovanjski prispevek se izplačuje obenem s plačo.

Stanovanjski prispevek mora plačati delodajalec, ta prispevek ni podvržen nikakemu obdavčenju, se mora torej v celoti izplačati.

Za izplačilo predvidenega stanovanjskega prispevka bo potrebna letna vsota 540 milijonov šilingov in to vsoto je treba nekje dobiti. Predvideno je v zakonu, da plača 30 % od te vsote država. Da pa more država ta znesek plačati, ga mora nekje dobiti. Zato bodo plačevali delodajalci od vsake zaposlene osebe nov davek, ki znaša ¼ % plače, oziroma dnevnega ali tedenskega zaslužka.

Nova zakona pa tudi predvidevata, kako morajo hišni lastniki uporabiti višje do-

hodke iz zvišanih najemnin. Hišni lastnik mora uporabiti dohodke iz najemnin predvsem za redno vzdrževanje poslopja, nato pa tudi za izboljšanje, preureditev in modernizacijo stanovanj. Zato pa tudi določa novi zakon, da mora hišni lastnik predložiti dvakrat letno najemnikom pregled računov, iz katerih mora biti razvidno, kako je uporabil dohodke iz zvišanih najemnin za stanovanja.

TRGOVINA Z AMERIKO

Številni evropski uvozniki večkrat iščejo novih proizvodov in novih nakupnih virov, da bi mogli zadostiti željam vedno večjega kroga svojih odjemalcev. Da bi jim pri tem pomagala, je Uprava za gospodarsko sodelovanje (E.C.A.) sestavila seznam manjših in srednje velikih podjetij v Združenih državah. Ta seznam naj bi pripomogel evropskim uvoznikom, da bi razširili svoje mednarodne trgovske zveze. Ta seznam je sestavljen v nemščini in ima naslov „Verzeichnis von U. S. Gesellschaften“. Dobiti ga je mogoče brezplačno, ako pišete na naslov: ECA Mission für Österreich, Industrieabteilung, Wien IX., Frankhplatz 3-5.

RAZNE VESTI

NOV DALJNOPISNI STROJ

V Združenih državah so izdelali novo vrsto daljnopisnega stroja, ki lahko oddaja 3000 besed na minuto. Navadni daljnopisni stroji oddajajo običajno kakih 3000 besed na uro.

Ta novi stroj, ki ga nazivajo „High Speed Fax“, je najhitrejši. Kot drugi tovrstni stroji, oddaja in sprejema slike in tiskano gradivo s pomočjo fotoelektričnih celic.

Daljnopisne stroje uporabljajo za oddajo prepisov iz časopisov, znanstvene novice, meteorološke karte, trgovske korespondence in statistične podatke.

Podjetje Western Union Company, ki je izdelalo omenjeni novi daljnopisni stroj, naglašá, da z njim lahko v eni uri oddaja vsebino revije, ki obsega 90 strani. Podjetje je skozi leto dni nadziralo poslovanje poskusnega modela tega stroja na razdaljo 365 kilometrov.

PRALNICE ZA KOVINE

V Veliki Britaniji so nedavno ustanovili posebne pralnice za kovine, da lahko britanska industrija prihrani letno za surovine več milijonov funtov šterlingov.

Stroje, ki bi jih sicer zavrgli kot staro železo, operajo v teh pralnicah v posebnih velikih kadeh, ki držijo 13.000 litrov. V teh kadeh z vodikom raztopijo rjo in vso umazanijo. Nedavno so na ta način očistili 100.000 žepnih nožev in nad 1 milijon koles, strojev neke predilnice bombaža v Lancashireu itd.

PAPIR VARUJE PRED RJO

Znana britanska avtomobilska tovarna Austin Motor Co. je pričela uporabljati pri odpremi avtomobilov v tujino posebne vrste papirje, kot zaščito proti rji. Papir, ki je znan pod imenom V.P.I., je izdelék tvrdke Shell Petroleum Co. in preprečuje nastajanje rje ter razjedanje kovinskih delov za dobo pet let. Papir je prevlečen z neko kemično snovjo, ki počasi izhlapeva ter tvori na kovinskih delih tenko zaščitno plast pred rjo in razjedanjem.

STROJ ZA KUVERTIRANJE

Neka britanska tvrdka je izdelala stroj, ki v eni uri napolni in zalepi 2000 kuvert.

Delavec, ki streže stroju, ga napolni s časopisi, knjigami in imeniki na eni strani, na drugi strani pa s kuvertami. Posebna kovinska roka zgrabi na primer knjigo in jo položi v kuverto, ki je odprta, ker piha umetni veter. Kuverte, katere hočejo zalepiti, pošljejo skozi vlažne in suhe valje, ki opravijo to delo.

NOVA VRSTA ČISTILNEGA SREDSTVA

Neka ameriška kemična tovarna objavlja, da je izpopolnila in izgotovila nov prašek, ki odstrani iz blaga določene vrste madežev. Po zatrjevanju tvrdke je to sredstvo zelo sorodno s proteini. Sredstvo „sne in prebavi“ določene madeže. Tako „požre“ to sredstvo v obliki prebavnega učinka madeže od jajc, smetane, čokolade, kave, piva, krvi, lepila in drugih snovi, ki vsebujejo protein. Uporablja se lahko sredstvo na blagu iz bombaža, volne, nyloga, umetne svile itd., ne pa tudi na blagu, ki je izdelano iz umetnih vlaken na proteinski podlagi.

Sohn und Vater
sind entschieden
schon von außen
sehr verschieden.

Während Vater
gern tarockt,
nur der Sport
den Sohn verlockt.

Bilder, die den
Sohn ergötzen,
können Vater
sehr entsetzen.

Gleich sie sich
nur dann erweisen,
wenn sie „König“
Kuchen speisen!

König
BACKPULVER

mit den
Bilderrezepten

Slovenske oddaje v radiu

CELOVEC (val 417.2 m)

Oddaje vsak dan od 14.30 do 15.00, ob sobotah od 9.00 do 9.30, ob nedeljah in praznikih od 7.15 do 7.45, v torek in izmenoma vsak drugi četrtek in soboto tudi od 18.30 do 18.55. — Poročila pri vsaki popoldanski oddaji.

Nedelja, 30. 9.: Verski govor — Pol za res, pol za smeh.

Ponedeljek, 1. 10.: Iz svetovne literature.

Torek, 2. 10.: Zdravnik — Zvečer: Jezikovni paberki iz Koroške.

Sreda, 3. 10.: Ženska ura.

Četrtek, 4. 10.: Oddaja za podeželje — Zvečer: Večerni koncert.

Petek, 5. 10.: Sodobna vprašanja.

Sobota, 6. 10.: Iz slovenske literature.

Nedelja, 7. 10.: Verski govor — Petje in glasba.

NEW-YORK

(val 19, 25, 31, 49, 251 in 379 m)

Oddaje vsak dan ob 18.—18.15 in od 19.30 do 19.45 (samo val 379).

LJUBLJANA (val 202,1, 212,4, 327,1 m)

Oddaje vsak dan od 5. do 7., od 12. do 15.30 in od 18. do 24. ure, ob nedeljah od 6.30 do 24. ure. — Gospodinski nasveti vsak torek in petek med glasbenim sporedom od 6.15 do 7. ure, ob torkih tudi ob 13.50. — Kmetijski nasveti ob nedeljah ob 16.50 — Kulturni pregled ob četrkih ob 14.15 — Zanimivosti iz zdravstva in prirode ob sredah ob 19.40 in ob petkih ob 14.15 — Prireditelji slovenskih narodnih pesmi ob petkih ob 18.00 — Vsak dan ob 22.30 na valu 327,1 m oddaja za inozemstvo.

28. IX. ob 13.00 spored slov. glasbe.

ob 10.00 pisan spored.

29. IX. ob 14.40 narodne pesmi.

30. IX. ob 17.00 narodne pesmi.

1. X. ob 18.40 narodne pesmi.

2. X. ob 12.00 slovenske zborovske pesmi.

3. X. ob 18.40 poje sindikalni kvintet.

4. X. ob 14.30 kmečki trio.

KINO

Celovec - Klagenfurt

STADTTHEATER

Predstave ob 16., 18. in 20. uri.

Od 28. — 30. IX.: „Taxi — Kitty“

PRECHTL

Predstave ob 16.00, 18.15 in 20.30

Od 28. IX. — 4. X.: „Im Zeichen des Kreuzes“

Beljak - Villach

BAHNHOFLICHTSPIELE

Predstave ob 12., 14., 16., 18.15 in 20.30, ob nedeljah in praznikih tudi ob 10. uri.

Od 28. IX. — 1. X.: „Kismet“

IZLOZBE — majhne, toda kultivirane.

Malo navodilo za gospoda:
„Tako se oblačiti!“

Pichler

BELJAK-VILLACH
Bahnhofstraße 9

Kroj napravi možal

Ko obiščete Celovec, kupite šolske in damske torbice, nahrbtnike, denarnice, KOVČKE itd

najugodnejše pri

Hegenbart

Celovec-Klagenfurt, Villacherstraße 9
(pri prometnem stražniku)

Domača in inozemska bogata zaloga pnevmatik in gumijastih dušnic (Schläuche)

Avto hiša Kaposi & Co.

Celovec-Klagenfurt
Villacher Straße 31
Telefon 18-32

+

Sporočamo žalostno vest, da je gospode

Kraiger Markus-a
v starosti 30 let,

Dermutz Georg-a
v starosti 31 let,

Weißitsch Rudolf-a
v starosti 18 let,

vsi trije delavci gradbenega podjetja Oberranzmeyer & Huber, po tragični nesreči v vestnem izpolnjevanju dolžnosti na stavbišču zimske zajezitve Reisseck-Kreuzeck, dohitela smrt.

Celovec, dne 24. septembra 1951.

Österreichische
DRAUKRAFTWERKE
Aktiengesellschaft

+

Sporočamo žalostno vest, da je gospode

Kraiger Markus-a
v starosti 30 let,

Dermutz Georg-a
v starosti 31 let,

Weißitsch Rudolf-a
v starosti 18 let,

vsi trije uslužbenci našega podjetja, po tragični nesreči v vestnem izpolnjevanju dolžnosti na stavbišču zimske zajezitve Reisseck-Kreuzeck dohitela smrt.

Celovec, dne 24. septembra 1951.

Gradbeno podjetje
OBERRANZMEYER & HUBER
Gradbeni odsek Reisseck, Kolbnitz.

MALI OGLAS

Cementno strešno opako kupite najboljšje pri izdelovalcu Johann-u Zagar-ju v Celovcu, Rampenstrasse 15. Naprodaj imam tudi vsako množino najboljšega jugoslovenskega in avstrijskega cementa po najnižjih cenah, v plačilo vzamem tudi les in dostavljam na dom. Prepričajte se.

Za jesensko sajenje ima jabolčna in hruseva drevesa na prodaj **DREVESNICA POLZER**, p. št. Vid v Podjuni (St. Veit im Jauntal).

Službo išče slovenska družina z več delovnimi močmi, večimi vseh kmetijskih del, zlasti pa sadjarstva (in vrtnarstva). Vzame tudi posestvo v najem proti polovici pridelka. — Naslov v upravi lista.

Kupujem uporabljivo železo — staro železo — razne kovine — cunje — star papir — kosti — ščetine

G. FRICK

Celovec-Klagenfurt, Salmstrasse 7

NAGLUŠNI, POZOR!

Slušalne aparate, model VV šil. 954.—
Slušalne aparate model LV šil. 1530.—
dobite pri Radio Schmidt, Celovec,
Bahnhofstraße 22

Schleppe pivo - tekoče hranivo!

URADNE OBJAVE

Vodogradni urad v Celovcu
JAVEN RAZPIS

S tem so javno razpisana pri dodatni globinski studenčni napravi v št. Andražu — St. Andri i. Lav. dela pri izgradnji stavbenega in mehaničnega dela črpalnice, napajalnega voda do priključka na že obstoječe cevno omrežje in s priključkom na odsečni vod v skupni dolžini 1380 tek. metrov in s premerom 100 mm in ena cola (1"), vključno potrebne spremembe v armaturnem oddelku višinskega zbiralnika.

Določila ponudbe je mogoče dobiti proti plačilu stroškov 15 šil. od petka, dne 21. septembra 1951, pri vodogradnem uradu v Celovcu, Khevenhüllerstrasse 27, kjer si je mogoče ogledati tudi gradbeni osnutek.

Zapečatene ponudbe je opremiti z napisom „II. Baulos — W. V. Anlage St. Andri i. Lav.“ in jih oddati do petka, dne 5. oktobra 1951, do 9. ure pri vodogradnem uradu v Celovcu, Khevenhüllerstrasse 27, kjer je ob označenem času natečajno odpiranje ponudb. Pozneje došli ponudb ne bo več mogoče upoštevati.

Zbornica obrtnega gospodarstva za Koroško

Zavod za pospeševanje gospodarstva

Zavod za pospeševanje gospodarstva priredi pod vodstvom dr. ing. Engel-a od poskusne postaje za industrijo vrenja na Dunaju v času od 27. do vključno 29. septembra 1951 v Celovcu, Alter Platz 15-L (Institutslehrsaal)

kletarski tečaj za gostilničarje in vinske trgovce.

Prijaviti se je najkasneje do 25. septembra pisмено ali telefonsko pod šte. 22-28 pri Zavodu za pospeševanje gospodarstva.

Delovna skupnost Trgovske akademije v Celovcu in Zbornice za obrtno gospodarstvo za Koroško

Zavod za pospeševanje gospodarstva

TEČAJI

V oktobru 1951 se pričnejo na Trgovski akademiji v Celovcu sledeči tečaji:

1. Knjigovodstvo — za one, ki že nekaj znajo.
2. Knjigovodstvo — za one, ki že precej znajo.
3. Splošno znanje o davkih.
4. Trgovsko spise.
5. Trgovsko računanje.
6. Tečaj o pisanju lepakov in slikanju cenikov.
7. Strokovna predavanja o tovrnem prometu.
8. Prodaje in blagoznanstvo in poslovni red.
9. Praktična italijanščina.
10. Praktična angleščina.

Iz tehničnih razlogov se je prijavitelj najkasneje do sobote, dne 29. septembra 1951, pri Zavodu za pospeševanje gospodarstva, Celovec, Alter Platz 15, I. nadstropje, tel. 22-28. Točnejše podatke in začetek tečajev je mogoče zvedeti pri prijavi.

Trgovska akademija priredi počenši s 1. oktobrom 1951

Tečaj za stenografijo in strojepisje za začetnike in deloma izvežbane.

Prijaviti se je v Trgovski akademiji, Celovec, Kumpfgasse 5, tel. 17-30.

Mali oglas

Kuhinja celovškega velepodjetja išče glavno kuharico za 70 oseb. Potrebna je izkušnja v pripravi okusnih raznovrstnih jedil. — Red in snaga — tudi v telesni negi — je predpogoj. Ponudbe pod „Po preizkušnji trajna namestitvev“ na upravo lista.

Otroško perilo, nogavice, puloverji

kvalitetno in poceni

Grüner

Celovec - Klagenfurt, Burggasse

Specialna trgovina dežnih plaščev

V. Tarmann

CELOVEC-KLAGENFURT

Völkermarkterstrasse 16

POPRAVLJAMO IN IZDELUJEMO

PO MERI DEŽNE PLAŠČE